Vipavski glas

Letnik XXXIV • številka 126 • pomlad 2019

Festival teka v naravi

Ultra Trail Vipavska dolina 2019

UTVV SLOVENIA

4. 5. - 12. 5. 2019

Program:

4.5. **Mladinski teki / Majski tek / UTVV16 SkyRun** - Ajdovščina

5.5. **Waknu izziv** - celotedenska akcija gibanja v narav - Ajdovščina

5.5. **Predavanje** - Tekaško potovanje po SPP (Anja Klančnik) - Ajdovščina

6.5. **Tekaška delavnica** - "Trail fartlek" - vsestranski trening trail teka (Andi Mamić) - Ajdovščina

6.5. **Predavanje** - Prehrana pred/med po trailu - naš izziv? (Matjaž Macuh) - Ajdovščina

7.5. **Delavnica** - Tekača vedno kaj boli, pa ni potrebno da je tako (Katja Drobež) - Ajdovščina

7.5. **Predavanje** - S kavča do ultre (Katja Drobež) - Ajdovščina

8.5. **Delavnica** - Vaje za moč in stabilnost tekača (Marko Lipovž) - Ajdovščina

8.5. **Predavanje** - "Od 1 do 100" - predavanje o dolgih tekih v naravi (Andi Mamić) - Ajdovščina

9.5. **Tekaška Stand Up komedija** (Andrej Težak Tešky) - Vipava

9.5. - 12.5. **Ultra Trail Vipavska dolina 2019** - Ajdovščina - Vipava

ZAVOD ZA ŠPORT AJDOVŠČINA

www.ultratrail.si

Drage bralke in dragi bralci Vipavskega glasa!

Vsaka pomlad na novo ozeleni našo dolino, naše kraje in prinaša upanje, da bomo znali najti najboljše in najbolj prave poti. Pa vendar je vsaka pomlad tudi nekoliko drugačna, kajti vse se spreminja in mi zraven. Razen takrat, ko se ob praznikih zazremo vase, ko veselje delimo z drugimi in ko se zavemo, kako pomembno je, da smo prav tukaj in zdaj in črpamo iz spoznanj preteklosti.

Tokratni Vipavski glas je zadnji v obsegu in obliki, kot ste ga vajeni. Poslej bomo naše glasilo pripravljali mesečno, tako da bodo vsebine lahko bolj aktualne in še bolj pestre. Prepričana pa sem, da boste ostali naši bralci, še več, da nam boste, tako kot doslej, sporočali, kaj in kako se dogaja v vaših krajih, da boste radi predstavljali svojo ustvarjalnost in svoje dosežke. Za vse to bo prostor v Vipavskem glasu, več pa bo tudi vsebin o turizmu in priložnostih, ki jih ta ponuja tudi za vas, naše občane. V novem Vipavskem glasu boste vsak mesec lahko tudi prebrali, kaj se dogaja na naši občini, katere projekte snujejo in udejanjajo.

Pomembno je namreč, da smo obveščeni, da vemo, kaj se dogaja okoli nas. Pomembno je, da si nismo tujci, da se poznamo, si pomagamo in sodelujemo. Vse tisto, kar so nas naučili v šoli, kar so nam privzgojili starši in kar pomeni najvišje vrednote za človeka, lahko živimo vsak dan, vsak trenutek. Zato je pomembno, da skrbimo za svojo okolico in se zahvalimo vsem, ki ste se udeležili letošnje čistilne akcije, zato je prav, da se poklonimo dosežkom naših izjemnih športnikov, kot se je to zgodilo na prireditvi Športne zveze Vipava, da skupaj obeležimo vse obletnice, praznovanja, skratka, vse tisto, kar pomeni naše delovanje, ustvarjalnost, prizadevanja od včeraj za jutri.

Tako bomo ostali skupnost ljudi, ki jim je mar. In na tem bomo gradili jutri. Vsi skupaj, nihče ne more preživeti in delovati sam. Ne bomo obračali hrbta, ampak se bomo veselili svojih in uspehov drugih. Skupnost lahko poseže onkraj meja, ki smo si jih postavili. Skupnost z enakimi vrednotami lahko preseže marsikaj in si zasluži razpoloženje vstajenja nove pomladi, poletja, jeseni in zime. Vstajenja našega skupnega življenja in praznovanja dosežkov našega dela.

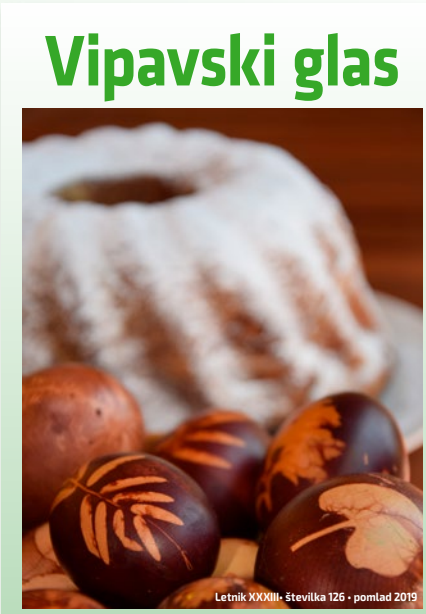
Nataša Nardin

Turistično društvo Podnanos prireja **12. maja 2019 ob 15. uri** v šotoru na šolskem igrišču v Podnanosu tradicionalno prireditev, letos že 21. po vrsti,

»ŠEMBIŠKA POMLAD«.

To je nastop narodno zabavnih ansamblov, ki imajo v svojem sestavu diatonično harmoniko, pojejo dvo ali večglasno in se bodo na izboru potegovali za nastop na festivalu »Vurberk 2019«. Nastopilo bo 22 ansamblov iz vse Slovenije. Izbor bosta vodila Ida Baš in Janez Toplak.

Ustanovitelj in založnik: KS Vipava

Uredniški odbor: Peter Skapin, Nataša Nardin

Fotografija naslovnice: Natali Panič Nardin

Grafična priprava: Prograf, Vipava

Tisk: Grafika Soča, Nova Gorica

Naklada: 2100 izvodov

Vipavski glas brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Občini Vipava.

vipavski.glas@vipava.si,
oranza@siol.com,
vipavski.glas@gmail.com

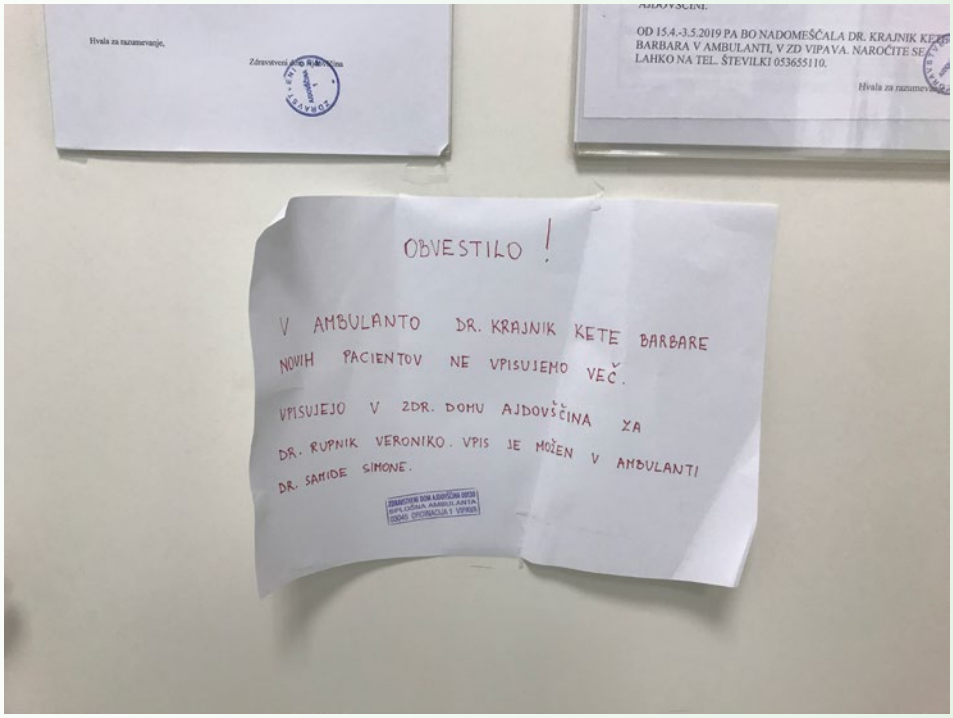
Izjava župana v zvezi s problematiko delovanja ambulant družinske medicine v Vipavi

Na Občini Vipava si že od decembra lani, tj. od odhoda zdravnika Bojana Vidica v pokoj, prizadevamo, da bi vodstvo Zdravstvenega doma Ajdovščina na delo v Vipavo prerazporedilo enega zdravnika, ki bi prevzel njegove paciente.

Po več sestankih in dopisovanjih nam je direktorica Zdravstvenega doma na seji Sveta zavoda, ki je bila 5. marca, obljubila, da bo do sredine aprila v Vipavo prerazporedila enega zdravnika in s tem rešila nastali problem. Vipavci smo, z mano na čelu, odločitev sprejeli v dobri veri, da to pomeni rešitev problema, in se veselili prihoda novega zdravnika, h kateremu bi se vpisali pacienti, ki so bili predhodno opredeljeni pri zdravniku Vidicu.

V ponedeljek, 15. aprila je z delom v drugi ambulanti v Vipavi pričela zdravnica Barbara Krajnik Kete. Še isto dopoldne smo na Občino začeli prejemati sporočila jeznih občanov, da zdravnica ne vpisuje novih pacientov. Zdravnico sem poklical in še isti dan me je na sestanku seznanila s podrobnostmi.

Kot mi je pojasnila, je kljub veliki gneči, sprejela vse paciente, ki so potrebovali pregled in na svojo listo vpisala tudi približno sto novih pacientov. Ni pa mogla vpisati vseh, ki so to želeli, ker je že sedaj po številu opredeljenih pacientov med najbolj obremenjenimi v Zdravstvenem domu. Ocenjujem, da je zdravnica Krajnik Ketejeva prvi dan službe v Vipavi opravila korektno in profesionalno, ni pa njen prihod na delo v Vipavo v ničemer rešil problema pacientov, ki so po odhodu zdravnika Vidica ostali neopredeljeni. Taka odločitev vodstva Zdravstvenega doma Ajdovščina je kvečjemu le še dodatno razburila občane.

Problem ni pri zdravnici Krajnik Ketejevi, niti pri ostalih zdravnikih, ki so – to verjamem – preobremenjeni. Problem je v organizaciji dela v Zdravstvenem domu Ajdovščina. V trenutni situaciji, ko je v Zdravstvenem domu Ajdovščina na razpolago manj zdravnikov, kot bi jih potrebovali, idealne rešitve ni, zato pa bi bilo potrebno sprejeti tisto, ki je najmanj slaba od vseh možnih … To pa gotovo ni rešitev, da se po štirih mesecih brez odločitve v Vipavo prerazporedi zdravnico, ki je po številu vpisanih pacientov že sedaj med najbolj obremenjenimi.

Na Občini smo nad takimi rešitvami vodstva Zdravstvenega doma Ajdovščina – ki v resnici sploh niso rešitve – ogorčeni. Od vodstva zdravstvenega doma bomo še naprej zahtevali, da ustrezno in v najkrajšem možnem času poskrbi za paciente, ki so po odhodu prejšnjega zdravnika v pokoj ostali brez svojega stalnega zdravnika. Če ne prej, računam, da bo ta problem rešil nov direktor zdravstvenega doma, ki bo funkcijo nastopil s 1. junijem.

Goran Kodelja
Župan občine Vipava

Športna zveza Vipava je podelila priznanja za športne dosežke v letu 2018

Petkov večer na 5. aprila je bil v Vipavskem kulturnem domu posebej slovesen, saj je Športna zveza Vipava na prireditvi podelila priznanja najboljšim športnikom v Občini Vipava v letu 2018. Posebna priznanja pa so prejeli tudi posamezniki, ki so s svojim dolgoletnim delom na področju športa pomagali ustvarjati pogoje za delovanje društev in posameznikov na poti do izjemnih uspehov na lokalni, državni ter evropski in svetovni ravni.

Uvodoma je spregovoril predsednik Športne zveze Vipava Dominik Panič. Za njim pa je prisotne pozdravil tudi župan Občine Vipava Goran Kodelja, ki je predstavil obetavne načrte občine na področju športne infrastrukture.

Poseben pečat je prireditvi dala tudi posebna gostja Meta Mačus, nekdanja uspešna atletinja, zdaj pa vodja pisarne Olimpijskega komiteja Slovenije v Novi Gorici.

Slovesnost pa so pomladno razigrano zaznamovali tudi nastopajoči: najmlajše telovadke iz vipavskega vrtca, izjemne plesalke pionirske skupine Plesnega centra ADC, prikupna glasbenika iz Ciriusa, navdušili pa so, tako kot vedno, tudi zvoki tamburic Vipavskih tamburašev.

Športna zveza Vipava se vsem zahvaljuje za sodelovanje, pokroviteljem pa za pomoč pri izvedbi prireditve.

STATUA za življenjsko delo

Jurij Nabergoj

Jurij Nabergoj se je rodil 5. februarja 1955. leta na Slapu.

Posebno in obsežno poglavje v njegovem življenju je planinstvo v najširšem pomenu besede.

Tudi sicer pa je aktivno deloval na področju športa. V času, ko smo imeli z Ajdovščino še skupno občino, je bil dva mandata član izvršnega odbora in dva mandata predsednik Telesno kulturne skupnosti.

Ob ustanovitvi naše samostojne občine pa je postal pobudnik za ustanovitev Športne zveze Vipava. Skupaj s sedmimi društvi, ki so takrat delovali v okviru novoustanovljene občine, je pripravil vse potrebne akte. Postal je podpredsednik Športne zveze. Tako so postavili temelj za to, da so imela društva tudi materialne pogoje za svoje delovanje. Razširila se je tudi športna dejavnost in danes športna zveza, zasnovana na teh temeljih, združuje 14 športnih društev.

Med drugim je sodeloval tudi pri ustanovitvi Tekaškega društva Burja in je vrsto let pomagal izpeljati dva njihova velika projekta, Vipavski in Gradiški tek.

Jurij Nabergoj je deloval tudi v raznih komisijah na področju športa in tako pomembno prispeval k razvoju in množičnosti.

Tudi na področju, ki ga predstavlja Planinsko društvo in njegovi kolegi planinci.

Jurij se je vipavskim planincem pridružil 1967. leta, ko je društvo zaživelo s prihodom Otmarja Črnilogarja. Že 1971. leta se je udeležil vodniškega tečaja v Vratih, leto kasneje pa na Komni tudi tečaja za vodnike v zimskih razmerah.

S tem je postal prvi uradni vodnik v vipavskem planinskem društvu. Hkrati je začel tudi plezati ter dosegel naziv alpinist in kasneje inštruktor alpinizma. V teh letih je postal tudi načelnik mladinskega odseka, ki ga je vodil vse do 1976. leta.

1973. leta je skupaj z Mirom Perhavcem dal pobudo za organizacijo Pohoda po poteh nanoške bitke, ki se je nato kot tradicionalen obdržal vse do 1994. leta. Poleg tega se je sredi sedemdesetih let z ekipami planinskega društva udeležil tudi nekaj orientacijskih tekmovanj.

V letu 1978 je prvič postal predsednik društva. To funkcijo je ločeno opravljal tri mandate.

Ves čas je pripravljal planinske izlete in jih tudi vodil, skupaj s planinskimi kolegi je organiziral tabore ter v alpinistični šoli vzgajal mlade alpiniste. Tako je še danes aktiven pri vzgoji in učenju otrok, ki se navdušujejo nad športnim plezanjem.

Jurij Nabergoj je ob vsem, kar smo povedali, tudi gorski reševalec.

Vse to in še več je športna pot Jurija Nabergoja, za kar smo mu hvaležni in se nadejamo, da bo svoje zamisli in delovanje z nami delil tudi v prihodnje.

MALA PLAKETA

Janja Ferjančič

Janja Ferjančič je članica lokostrelskega kluba ŠKD Budanje. V letu 2018 je v razvrstitvi članic z golim lokom osvojila skupno 1. mesto v slovenskem dvoranskem pokalu.

Anja Klančnik

Anja Klančnik je velika ljubiteljica hoje in teka v naravi. Avgusta lani se je sredi dopustovanja na morju odločila »preteči« Slovensko planinsko pot v enem kosu, kar pomeni, da na poti iz Maribora do cilja na Debelem Rtiču zbere 80 planinskih žigov v manj kot 14 dneh. Sredi njenega izziva pa so jo prijatelji iz Ultra Trail Vipavske doline spodbudili, da premaga 8 let star rekord Ruth Podgornik. Anja je za pot, dolgo 600 km s 45.000 metri vzpona prek najvišjih vrhov naših Alp, potrebovala 11 dni, 23 ur in 49 minut, kar je pomenilo, da ji je uspelo postaviti nov rekord.

Košarkarski klub Vipava

Košarkarski klub Vipava je v letu 2018 med 33 ženskimi košarkarskimi klubi v tekmovanju za pokal mladih osvojil visoko 8. mesto. Pokal mladih je točkovanje vseh mlajših kategorij: U19 so osvojile 10. mesto, U17 – 9. mesto, U15 – 9. mesto, U13 – 7. Mesto in MINI POKAL – 8. mesto.

Matjaž Kovač

Matjaž Kovač se s športom ukvarja že vrsto let. Kot tekmovalec Kolesarskega kluba Izvir Vipava je v preteklosti uspehe nizal predvsem na kronometrih in cestnih dirkah. V zadnjih letih se ukvarja z v Sloveniji nekoliko manj poznano disciplino, ciklokrosom. V sezoni 2018 - 2019 se je v Pokalu Slovenije v ciklokrosu v kategoriji Masters 2 vedno uvrstil na stopničke ter tako dosegel 1. mesto v točkovanju pokala.

Robert Likar

Robert Likar kot član Kolesarskega kluba Izvir Vipava izstopa s svojimi doseženimi rezultati, saj je v letu 2018 osvojil 1. mesto v skupnem točkovanju vzponov v kategoriji Masters D, v Pokalu Slovenije pa je zasedel 2. mesto.

Kristina Vanceta

Kristina Vanceta je v letu 2018 postala državna prvakinja v rekreativnem tenisu do 35 let v Tivoliju v Ljubljani in državna podprvakinja v dvojicah na ženskem rekreativnem veteranskem državnem prvenstvu v ŠC Millenium v Ljubljani.

Jan Žgur

Jan Žgur je na šolskem državnem prvenstvu v atletiki 6. junija 2018 v Žalcu osvojil 3. mesto v teku na 600 metrov v kategoriji mlajših učencev. Z rezultatom 1:37,84 je postavil tudi nov rekord OŠ Vipava.

SREDNJA PLAKETA

Simon Strnad

Simon Strnad je v gorskem teku članov na gorskem maratonu na Poljskem zasedel 46. mesto. Na državnem prvenstvu članov je v gorskem maratonu v Vipavi zasedel 3. mesto, na cestnem teku veteranov na državnem prvenstvu na 10 kilometrov pa 1. mesto.

Maja Škrlj

Maja Škrlj je odlična amaterska kolesarka Kolesarskega kluba Izvir Vipava, ki so ji všeč predvsem vzponi. Poleg drugih odmevnih rezultatov je Maja v letu 2018 zmagala v skupnem seštevku vzponov in postala državna prvakinja v vzponu v kategoriji ženske A.

Marko Tratnik

Marko Tratnik je v gorskem teku članov na gorskem maratonu na Poljskem zasedel 41. mesto. Na državnem prvenstvu članov je v gorskem maratonu v Vipavi zasedel 2. mesto, na teku trojk v Ljubljani je na razdalji 27,5 kilometrov zasedel 1. mesto. Marko Tratnik tekmuje tudi v teku na smučeh, kjer je v kategoriji M 30-39 let zasedel 3. mesto in 6. mesto absolutno. V tekmovanju za pokal Slovenski MARATON 2018 je dosegel 3. mesto med člani absolutno na maratonu Vojsko, 4. mesto med člani absolutno na maratonu Rateče ter 5. mesto med člani absolutno na maratonu Bloški teki.

Aleš Žontar

Aleš Žontar je v gorskem teku članov na gorskem maratonu na Poljskem zasedel 29. mesto. Na državnem prvenstvu članov na maratonu Radenci je zasedel 1. mesto, na teku trojk v Ljubljani pa je na razdalji 27,5 kilometrov zasedel 1. mesto.

VELIKA PLAKETA

Anže Petrič

Anže Petrič je tako kot že nekaj let prej zastopal Slovenijo na balinarskem Evropskem prvenstvu – Alassio 2018 v

Italiji in v štafetnem izbijanju v paru u Alešom Borčnikom osvojil 3. mesto.

Petra Tratnik

Petra Tratnik je v gorskem teku članic na gorskem maratonu na Poljskem zasedla 13. mesto. Na državnem prvenstvu članic je v gorskem maratonu v Vipavi zasedla 3. mesto, na teku trojk v Ljubljani je na razdalji 27,5 kilometrov zasedla 1. mesto, na Ljubljanskem maratonu pa je zasedla 2. mesto med domačimi tekmovalkami.

Petra Tratnik tekmuje tudi v teku na smučeh, kjer je skupno v kategoriji Ž 30-39 let zasedla 1. mesto in 2. mesto pri članicah absolutno. Na Pokalu Slovenski MARATON 2018 je dosegla 2. mesto med članicami absolutno na maratonu Vojsko, 3. mesto v kategoriji članice absolutno na Trnovskem maratonu ter 2. mesto med članicami absolutno na maratonu Bloški teki.

MALA STATUA - ZA 10 IN VEČ LET DELA V ŠPORTU

Ivan Ivanov

Šport je na različne načine pomemben spremljevalec v Ivanovem življenju. Aktivno delovanje na različnih področjih, zlasti pa v košarki, ga je pripeljalo na pot trenerja in športnega pedagoga. Tako je med študijem, konec leta 1994, postal eden od ustanoviteljev Košarkarskega kluba Vipava.

Veliko pomembnih športnih dogodkov je zaznamovalo to pot: med drugih je bil pomočnik trenerja v državni reprezentanci kadetov do 16 let. Zlasti pa poučuje in trenira otroke v vipavskem košarkarskem klubu, trenutno pa je tudi predsednik Košarkarskega kluba Vipava, kjer koordinira njegovo delovanje in z zadovoljstvom spremlja razvoj mladih igralk.

Franc Kranjc

Franc Kranjc je s svojim delom, igranjem in sojenjem v balinarskem klubu Podskala Vipava aktiven več kot 10 let. Zaslužen je za vodenje kluba in za ustvarjanje pogojev za uspešno igranje v ligaškem tekmovanju in pri organizaciji tekmovanj, zelo rad pa priskoči na pomoč tudi pri treningih mlajših članov.

Anuška Lavrenčič

Anuška Lavrenčič je dolgoletna članica NK Vipava in je s svoji delom pomagala pri vzgoji mladih nogometašev ter jih

spremljala na tekmovanjih. Aktivna je tudi na balinarskem področju, kjer uspešno vodi ekipo Vipavke, ki nastopa v ligi MBL Ajdovščina - Vipava. V pomladanskem času pa v sodelovanju z OŠ Vipava vsako leto predstavi učencem od 1. do 5. razreda osnove balinanja. Zadnji leti aktivno deluje tudi v plesni skupini Ajda v okviru plesnega centra ADC.

Lucjan Premrn

Lucjan Premrn je kmalu po ustanovitvi Kolesarskega kluba Izvir Vipava začel aktivno sodelovati pri vodenju kluba, organizaciji kolesarskih dirk in dogodkov. Lucjan je gonilna sila kolesarstva v občini Vipava ter od leta 2016 predsednik Kolesarskega kluba Izvir Vipava.

Slavko Uršič

Slavko Uršič v teniških vodah aktivno deluje že 20 let in daje izjemen prispevek k razvoju mlajših navdušencev v teniškem športu. Tudi v svojem tekmovalnem obdobju je z dosežki in zgledom pomembno prispeval k razvoju tenisa v občini Vipava in njeni okolici. Prav Slavko je tisti, ki si je leta in leta prizadeval, da bi tudi doma imeli teniško igrišče in svoj teniški klub v športno rekreacijskem centru na Gradišču pri Vipavi. Vse to se je uresničilo s Teniškim društvom Tura. Slavko je aktiven na državnih rekreativnih teniških turnirjih, v Istrski ligi na Hrvaškem, vodi svojo ekipo in tekmuje, organizira Primorsko ligo ter druge odprte turnirje dvojic na Turi, ki privabljajo igralce tenisa iz cele Slovenije. Pri vsem tem pa dosega odlične rezultate.

VELIKA STATUA - ZA 30 IN VEČ LET DELA V ŠPORTU

Jože Furlan

Jože Furlan je eden od ustanoviteljev balinarskega kluba Nanos Podnanos, ki je nastal pred 42. leti in tudi prvi predsednik kluba. Je hkrati dolgoletni balinarski sodnik. S svojim delom in igranjem je v balinarskem klubu Nanos Podnanos tako aktiven že več kot 30 let. Zaslužen je za vodenje kluba, vodenje ekipe in za ustvarjanje pogojev za uspešno igranje. Obenem pa je še vedno aktiven v balinarski upokojenski sekciji DU Vipava. Zelo rad pa s svojim znanjem priskoči na pomoč pri treningih mlajših članov.

Silvan Šelj

Silvan Šelj je že več kot 30 let aktivno vpet v športno dogajanje v našem, okolju. Lahko rečemo, da je še danes zaljubljen v nogomet. V vseh letih je nogomet igral ter vzgajal mlade nogometaše tako v velikem kot malem nogometu v različnih klubih v naši dolini. Danes tekmuje z ekipo vipavskih nogometnih veteranov.

Od obuditve članske ekipe NK Vipava je tehnični vodja ekipe in predstavnik kluba, ves čas skrbi, da so pogoji za nogometaše

kar najboljši, tako na igrišču kot izven njega, hkrati pa je ves čas tudi aktiven član upravnega odbora NK Vipava.

Tomislav Šumanovac

Tomislav Šumanovac je bil več desetletij aktiven športnik, nogometaš NK Primorje in NK Vipava, kjer je bil tudi športni delavec. Bil je član Planinskega društva Vipava, sodeloval je pri organizaciji planinskih taborov. Od 1983. leta dalje je bil nogometni sodnik, po letu 2000 pa kontrolor sojenja, delegat ter nogometni funkcionar. Več let je pomagal pri organizaciji šolskih tekov, bil je eden od ustanoviteljev Tekaškega društva Burja in je vsa leta gonilna sila kluba in soorganizator odmevnih tekaških prireditev v občinah Vipava in Ajdovščina (Vipavski tek, Gradiški gorski tek, Gorski tek na Tabor).

NN, Foto: Natali P. Nardin in arhiv ŠZV

Kulturni večer in postavitev projektorja na Gočah

Na večer pred kulturnim praznikom so domačini na Gočah napolnili prostore krajevne skupnosti z dvema razlogoma. Uvod v večer je predstavljalo odprtje postavitve projektorja, ki ga je Krajevna skupnost Goče dobila v last od donatorja, ki se mu še enkrat iskreno zahvaljujemo. Nato pa smo si v počastitev slovenskega kulturnega praznika s pomočjo nove naprave pogledali star film in se ob tem iz srca nasmejali. Res enkraten dogodek! Dolg aplavz ob koncu je bil dokaz, da so takšni družabni večeri zelo dobrodošli. Večer smo zaključili z druženjem in spodbudnimi besedami, da bo potrebno filmske večere ponoviti.

A.G.

Na Gočah imamo vrhunski lipov med

Najboljši slovenski vzorci medu, ki so na mednarodnih in slovenskih ocenjevanjih medu dosegli naziv prvak vrste, so se uvrstili na državno senzorično ocenjevanje medu. Letos so ocenjevali akacijev, cvetlični, lipov in gozdni med. Slavnostna podelitev priznanj je bila 7. decembra v Kulturnem domu v Lukovici. Priznanje za drugo mesto v kategoriji lipov med je dobil čebelar Dušan Arčon z Goč. Naš Dušan je član Čebelarskega društva Ajdovščina Vipava in se s čebelarstvom ukvarja že 50 let. Ima 40 panjev, ki jih z Goč včasih seli na pašo tudi na druge lokacije. Svoje bogate izkušnje pa prav rad deli tudi z drugimi, ki jih v šali imenuje »moji vajenci«. To priznanje je dokaz, da Goče poleg vrhunskega vina obiskovalcem lahko ponudijo tudi vrhunski slovenski med.

Dušanu iskreno čestitamo in mu v bodoče želimo še več podobnih priznanj.

Z.B.

Gočanke na praznovanju dneva žena

Dan po dnevu žena, v soboto, 9. marca, smo se Gočanke s šoferjem Markom odpeljale na praznovanje dneva žena. Najprej smo obiskale Prvačino in tamkajšnjo hišo Aleksandrink, ki stoji v starem delu vasi tik ob župnijski cerkvi. V njej so prikazane zgodbe iz življenja Aleksandrink, ponazorjene s številnimi fotografijami in zanimivimi predmeti. Predstavnica Društva za ohranjanje kulturne dediščine nam je namenila uvodni pozdrav, za kulturni program pa so poskrbele tri prijetne gospe, ki so nam uprizorile odlomke iz življenja Aleksandrink ter mlad kitarist, ki je popestril vzdušje. Za pristno doživetje smo se še posladkale s posebnim aleksandrijskim pecivom, kekom. Iz Prvačine smo pot nadaljevale na kmetijo Smodin na Vogrskem, kjer se ukvarjajo s predelavo sadja v sokove. Sprejel nas je gospodar Tomaž, ki skrbi za sadovnjake. Predstavil je kmetijo in sokove. Po degustaciji nas je čakala še večerja na Frlanovi kmetiji na Vogrskem, kjer so nam postregli z okusno hrano. Za zabavni del večera je poskrbel ansambel Flaškon.

Anja Godnič

Opera Martin Krpan na Gočah

Na Gočah smo v dvorani osnovne šole 13 januarja gostili opero Martin Krpan, kjer v glavni vlogi nastopa domačin Matej Vovk. Zbralo se je veliko odraslih in otrok, da bi prisluhnili operi, ki smo jo na Gočah gostili prvič. Levstikova povest o odločnem, preprostem in pogumnem Martinu Krpanu, ki s svojo kobilo tihotapi sol in si upa posekati cesarjevo lipo, je bila tokrat uprizorjena kot opera za otroke, vendar s precej govorjenega besedila. Pogumni junak Martin Krpan, ki ga sam cesar povabi na Dunaj, da bi cesarski dvor rešil pred strašnim Brdavsom, »ni lik, ki poje«. Kar ima povedati, preprosto pove, povsem drugače pa je s cesarjem in drugimi liki. Opera je navdušila starejše, mladino in najmlajše. Čudoviti glasovi so nas raznežili in petinštirideset minut je zelo hitro minilo. Večer smo zaključili ob prijetnem klepetu,

kozarčku vina in dobrotah, ki so jih spekle pridne Gočanke.

Anja Godnič

Na Gočah večer z zeliščarko Magdo Rogelja

V okviru študijskega krožka Na vrtu, ki poteka v okviru Ljudske univerze Ajdovščina smo na Gočah 6. februarja gostili gospo Magdo Rogelja iz zeliščarske kmetije Rogelja. Gospa Magda se ob redni službi, zaposlena je kot medicinska sestra, s svojo družino ukvarja tudi s pridelavo zeliščnih čajev, eteričnih olj, raznih mazil, hidrolatov . Njeno veselje in strast so tudi masaže. Pokazala nam je nekaj uporabnih gibov in tehnik za boljše počutje. Predstavila nam je svojo kmetijo, pridelavo in različno uporabo zelišč. Sama vse svoje izdelke iz zelišč veliko uporablja, najbolj pogosto pri masažah. Izpostavila je štiri zelišča: sladki pelin, kraški šetraj, pegasti badelj in zdravilni čistec. Večer smo zaključili s pokušanjem zeliščnega

namaza iz kraškega šetraja, kruha iz čičerke in zeliščnega čaja.

A.G.

Zaključek krožka »na vrtu« v Lokavcu

V sezoni 2018/19 je na Gočah v prostorih krajevne skupnosti pod okriljem Ljudske univerze Ajdovščina potekal študijski krožek Na vrtu. Udeleženke krožka so pridobile znanje o vrtu, gojenju vrtnin, izdelovanju različnih izdelkov, ki so potrebni v gospodinjstvu. Veliko tem smo že obdelale, veliko pa jih je še ostalo. V letošnji sezoni je naša srečanja najbolj zaznamoval dan krompirja, ki smo ga organizirale v novembru, kjer smo spoznale sorte krompirja, bolezni in vse o pridelovanju krompirja. Srečanje v letošnji sezoni smo zaključile v sredo, 3. aprila na zeliščni kmetiji Vila Lavanda v Lokavcu. Kmetijo nam je predstavila zeliščarka Urška. Ogledali smo si njene nasade sivke, smilja, ameriškega slamnika in mogočne vrtnice. V njihovih prostorih smo nato zaokrožili srečanje še s podelitvijo potrdil zvestim udeleženkam in udeležencem, ki jih je bilo kar 37. Potrdila o udeležbi je razdelila Damjana Benec, ki je skozi celo sezono skrbela za strokovni del naših srečanj. Majhne pozornosti ob zaključku, ki nam jih je razdelila Anja Godnič, ki je celo sezono skrbela, da nam je bilo v prostorih krajevne skupnosti toplo in prijetno in da je vse tekoče potekalo. Navdušene in pod vtisi letošnjih srečanj ter v pričakovanju jeseni ter z željo, da se ponovno srečamo na krožku, smo z zakusko zaključile lep dan.

A.G,D.B

Gočani na čistilni akciji

V soboto, 16. marca je v celotni Občini Vipava potekala čistilna akcija. Na Gočah smo se zbrali v velikem številu in pokazali, da nam ni vseeno in da uživamo v lepi naravi ter urejenem in čistem okolju. Zbrali smo se pred Osnovno šolo, kjer nas je čakala vsa potrebna oprema (vreče za smeti in rokavice). Koordinator goške čistilne akcije, tajnik KS Goče Miha Povh, je zbrane najprej pozdravil in nato usmeril na različne lokacije. Očistili in uredili smo balinišče, pešpoti in pas ob glavni cesti med Mančami in Trebižani. Med smetmi je prevladovala plastična embalaža in pločevinke raznih pijač. Krajevna skupnost Goče je poskrbela za topel obrok. Okusno joto in odličen štrudelj je pripravila družina Mesesnel, za kruh, sok in klobase pa je poskrbela Občina Vipava. Naš kraj je spet urejen in upamo, da tak tudi ostane.

Anja Godnič

40 letnica delovanja gradiškega cerkvenega zbora

»Pesem je most, ki različnosti spaja,
je kot studenec, ki žejo gasi,
sonce, ki gore ledene odtaja,
roža, ki naše življenje krasi …«

S temi verzi zasavskega pesnika in kulturnega delavca Nandeta Razborška je gospa Zvonka Starc v imenu Mešanega pevskega zbora sv. Štefan Vipava čestitala pevkam in pevcem gradiškega cerkvenega pevskega zbora, ki je v soboto, 29. 12. 2018 v cerkvi sv. Križa na Gradišču pri Vipavi skupaj z bivšimi in sedanjimi pevci ter številnimi obiskovalci koncerta obeležil 40 letnico njegovega delovanja. Zbor vsa ta leta vodi Srečko Petrič. V njem od ustanovitve pa vse do danes prepevajo Ivanka Marc, Drago Malik in Joška Uršič, ki je v verzih predstavila kratko zgodovino zbora:

»Srečko je bil majhen fant, pri sveti maši ministrant.
Dve sva peli brez not in spremljave, za tisti čas so bile naše viže kar prave.
A čas se ni ustavil. Vedno je nekdo prišel in nadaljeval, da je zbor do danes obstal.
In Bog je hotel, da je v Vipavo prišel mladi kaplan,
Jezusov namestnik, pokojni gospod dekan.
Trudil se je in želel, da bi v Logu latinsko mašo peli,
a tega, žal, nismo doživeli.
Pred štiridesetimi leti je Srečko začel,
ob pomoči Herte Poljšakove je zbor oživel.
Od tedaj naprej pospremimo vsakega na zadnji poti,
četudi v manjšem številu nas nič ne moti.
Takrat so tudi naši otroci z nami peli,
da bi trajalo, smo si želeli.
Pa je kar prehitro prišel čas,
ko so zapuščali nas in rojstno vas.
Danes jih je nekaj med nami, počutimo se kot nekdaj,
le tistega časa ne moremo priklicati nazaj.
Pred petintridesetimi leti nam je božja previdnost Magdo poslala,
polovico svojega življenja je z nami ostala.
Za ves trud in pomoč ji kličemo iskrena hvala!

Hvala Bogu in materi božji za vsa ta leta in čas,
ko je pesem, kot v eno družino, združila nas.«

V prvem delu koncerta so obiskovalci prisluhnili pesmim cerkvenega leta, v drugem pa božičnim pesmim.

Predstavila se je tudi pevska skupina Karla Štreklja s Krasa.

Druženje smo nadaljevali v Kulturnem domu na Gradišču, kjer so za pogostitev, ob podpori KS Gradišče, poskrbele gospodinje in domači vinarji.

In naj še zaključim z besedami gospe Zvonke:

»V pevskih zborih se srečujemo zelo različni pevci, vsak s svojimi sposobnostmi, željami, kriteriji … žejni lepega in ubranega petja, žejni umetniškega poustvarjanja. Včasih hladni in ledeni v svoji duši, obremenjeni vsak s svojimi problemi. A, ko lepo in ubrano odpojemo program, ki smo ga skrbno pripravljali, vanj položili ves svoj trud, postanejo te pesmi most, sonce in rože …«

Naj se uresniči največkrat izrečena želja – da bi še dolgo prepevali v božjo čast in slavo ter sebi, sovaščanom in Vipavcem v veselje in zadovoljstvo.

Ivica Petrič

Aktiven prehod Erzelja v pomlad 2019

Aleš Kobal pred spomenikom in pohodniki

Novoizvoljeni erzeljski Svet KS s predsednikom Alešem Kobal je na prvi seji v začetku januarja 2019 predstavil program dela in odločenost nadaljevati z že tradicionalnim pohodom »Med studenci in zaselki«.

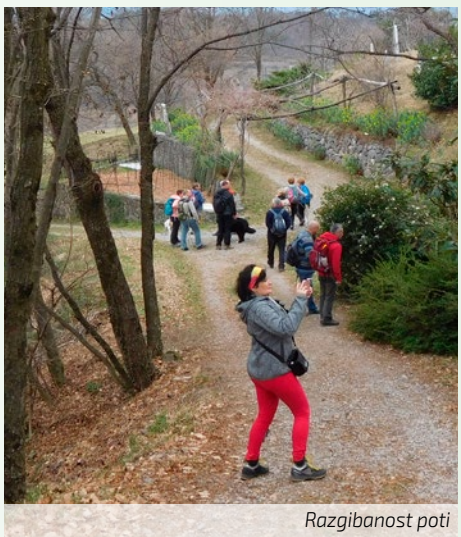
Mladi člani in članice so 23. 2. 2019 najprej izvedli čistilno akcijo, v okviru katere so omogočili gospodinjstvom odvoz kosovnih odpadkov.

10. erzeljski pohod »Med studenci in zaselki« je potekal 10. marca 2019. Že v vabilu so bili pohodniki naprošeni, da s seboj prinesejo svoje lončke, da bi s tem zmanjšali količino plastike, organizatorji so izvedli tudi anketo, katere rezultate bodo v prihodnje upoštevali.

Spominsko slovesnost sta pred spomenikom izvedla Krajevna skupnost in krajevna Zveza združenj borcev za vrednote NOB. Pohodnike in domačine je nagovoril predsednik KS in spomnil na medvojni čas, ko je okupator 8. marca 1943 celotno vas pregnal z domov v taborišča. Vsako leto se spominu poklonijo tudi praporščaki s prapori, ki so prepoznavni znak bojnih enot narodno osvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije.

Praporščaki pred spomenikom NOB

Razgibanost poti

Dobrodošlica s čajem

Po zaključku pohoda so se pohodniki okrepčali z joto, lahko pa so si tudi nabavili domače dobrote, saj je bila letošnja tržnica lepo in pestro založena. Na tržnici so sodelovali domačini: Miro Vidmar z jabolki in sokom, Zoran in Martina Volk z medom in medeni izdelki, Mojca in Emil Jejčič s sivko in proizvodi, Kmetija Orel iz Šmarij, Vinar Mitja Turk, Irena in Jožko Gec z domačimi limonami, Ivica Nemec, zeliščarka iz Lokavca in Valentina Velikonja iz trgovine Stvari.

Domača jabolkai

Kmetija Orel iz Šmarij z domačim sirom

Vinar Mitja Turk

Čebelar Zoran in Martina Volk

Irena Gec z domačimi limonami

Sonja Grizila, Mariborčanka po rojstvu, pisateljica in kolumnistka, velik del življenja preživi na Erzelju. Sonjo in partnerja, Antona Rupnika, nekdanjega novinarja, urednika in diplomata ter avtorja več knjig, Erzeljci štejejo za domačina. Sonja je bila 20. 2. 2019 gostja Lavričeve knjižnice Ajdovščina. S Sonjo se je v vipavski knjižnici pogovarjal Artur Lipovž. Med drugim je Sonja nazorno spregovorila tudi o številnih nalogah in izzivih, s katerimi se spopada uredništvo in novinarji pred izidom znane revije Zarja. Za Zarjo je Sonja napisala številne uvodnike in znane kolumne.

Vir: LKA: Sonja Grizila v pogovoru z Arturjem Lipovžem

8. marec je tudi že **20. leto dan za druženje deklet in žena**, letošnja okrogla obletnica je bila še posebej uspešna, tako zaradi lepe udeležbe kot tudi zaradi obiska predstavnice Ljudske univerze Ajdovščina in sklepa, da bo v jeseni na Erzelju stekel prvi Študijski krožek.

Več o delu KS Erzelj lahko spremljate tudi na facebook strani.

Za KS Erzelj tekst in foto Tatjana Rener

20. let druženja deklet in žena

Podražani tudi letos pustovali s kurenti

V Podragi smo pustovali že v petek, 1. marca, ko so nas s svojim obiskom ponovno razveseli kurenti iz Etnografsko kulturnega društva Ježevka s Ptuja.

Na sprejemu jih je pričakala pisana druščina maškar in domačinov, ki so se potem skupaj s kurenti odpravili na krajšo povorko po Podragi.

Pustne maske, kurenti in domačini so druženje nadaljevali v vaški kulturni dvorani, kjer so nam kurenti uvodoma zaplesali svoj ples, med okrepčilom pa prijetno poklepetali z zbranimi domačini.

Tudi tokrat so se zelo izkazale podraške gospodinje, ki so za goste s Ptuja pripravile obilno sladko-slano pogostitev, za kar se jim organizatorji iskreno zahvaljujemo.

Podražani poskrbeli za čistejšo vas

V soboto, 16. marca je v Podragi v organizaciji Krajevne skupnosti ter ob podpori Občine Vipava ter KSD Ajdovščina potekala čistilna akcija.

Podražanom očitno ni vseeno, v kakšnem okolju živijo, kar so pokazali z dobro udeležbo. Kar 39 prostovoljcev vseh starosti se je v skupinah podalo na posamezna območja Podrage in njene okolice in pobiralo odpadke.

Kljub temu, da je na prvi pogled naše okolje čisto, so udeleženci čistilne akcije nabrali za cel kontejner odpadkov! Največ odpadkov je predstavljala plastika, ki so jo našli pretežno v melioracijskih jarkih in strugah potokov. V določeni meri ta pojav lahko pripišemo tudi burji, ki z dvorišč hiš odnese številne predmete, ki nato kot odpadki končajo v naravi. Nekatere smeti (zlasti zeleni odrez) pa so tam zavestno odloženi.

Burje tudi ne moremo kriviti za odpadke, ki so se znašli ob lokalni cesti, ki vodi v vas. Prazne pločevinke, embalaža od cigaret, prazne plastenke od pijač, ki so ležali ob asfaltu, so odraz brezbrižnosti ljudi, zato ob tej priložnosti pozivamo vse, da odpadke odlagajo izključno v koš za odpadke in nikakor ne v naravo. Vsak od nas je odgovoren za čisto in urejeno okolje. Pokažimo, da nam ni vseeno zanj.

Težko je tudi razumeti, da še vedno obstajajo ljudje, ki kosovne in druge odpadke odlagajo v naravno okolje. S tem pokažejo človeško malomarnost in brezbrižnost do lastnega okolja, a tudi do bodočih generacij, ki bodo plačevale davek za to, kar človek počne dandanes.

Zelo veliko bi naredili tudi, če bi vsak izmed nas na sprehod ali izlet v naravo vzel manjšo vrečko, namenjeno samo odpadkom, v katero bi spotoma nabiral najdene odpadke in jih kasneje odložil v zabojnike na ekološkem otoku. In čez nekaj časa bi se morda lahko celo pohvalili, da v čistilni akciji nismo imeli dela …

Otroci so prireditev pripravili čisto sami

Mamice, none in tudi vsi drugi vaščani so bili v nedeljo, 24. marca povabljeni na prireditev ob materinskem dnevu.

Dogodek je bil v več pogledih nekaj posebnega, tudi zato, ker so ga v celoti pripravili in izvedli podraški otroci sami. Njihove družine in ostali obiskovalci prireditve so bili nad njihovo samoiniciativnostjo in tem, kar so ustvarili, navdušeni. Za scenarij in organizacijo sta poskrbeli devetošolki Špela Furlan in Brina Fabčič, le pri izboru pesmic jima je pomagala mamica Andreja.

Prireditev, ki jo je povezovala Brina Fabčič, je s svojo avtorsko pesmijo odprl oče in nono Mirko Koritnik, sledili pa so recitacijski, plesni in pevski nastopi podraških otrok vseh starosti. Tema vseh nastopov je bila seveda materinstvo. Vrhunca večera sta bila gotovo skupno petje pesmice Mi se imamo radi in podelitev šopkov vsem udeleženkam proslave.

Ob tej priložnosti so podraške mame in babice pripravile tudi razstavo pletenih, kvačkanih in vezenih izdelkov, ki so jih ustvarile v okviru zimskih večernih druženj.

Praznovanje dneva staršev na Slapu

V okviru programa Popoldan na Slapu smo se, tako kot vsako leto, spomnili na svoje starše. V okviru starševskega dne smo tako organizirali svečano sveto mašo, pri kateri je sodeloval mladinski pevski zbor iz Vrhpolja, kasneje pa smo se vsi prisotni še družili pred cerkvijo ob kolačkih, ki so jih pripravili dobri ljudje. Samo otrok je bilo kar 37.

Starševski dan je zaključek tedna družine, ki ga praznujemo med 18. in 25. marcem. To je čas, ko se spomnimo, da imamo drug drugega radi in si morda namenimo več pozornosti kot sicer med letom. Večina nas je namreč živela ali pa živi v družini skupaj s starši. Prav je, da se jim s tovrstnimi dogodki zahvalimo za vse, kar so storili za nas.

Vse dogajanje v zvezi s starševskim dnevom se je letos začelo veliko bolj zgodaj kot navadno. Namesto na 25. marec smo se na svoje starše in stare starše spomnili dan prej, in sicer na nedeljo, 24. marca 2019. Dogodek se je začel s sveto mašo ob 8.30 v vaški cerkvi na Slapu, pri njej pa je, poleg slapenskih otrok, sodeloval tudi mladinski pevski zbor iz Vrhpolja pod mentorstvom Marka Curka. Na koncu svete maše so bili vsi prisotni povabljeni na druženje pred cerkvijo ob kolačkih, kavi in soku, ki so jih pripravili prostovoljci programa Popoldan na Slapu skupaj s pomočjo slapenskih gospodinj.

V programu Popoldan na Slapu smo bili zelo veseli velike udeležbe. Kljub zgodnji uri se je po koncu svete maše pri mizah z dobrotami ustavilo veliko staršev pa tudi ostalih sokrajanov. Glede na zadovoljne komentarje prisotnih verjamemo, da smo otroci svojim staršem pokazali, da jih imamo radi in da so pomemben del našega življenja.

Tadej Kobal

Dogajanje na Popoldan na Slapu v januarju 2019

Mesec januar je bil na programu Popoldan na Slapu uspešen mesec, v katerem smo prostovoljci poleg redno odprte Slapenske knjižnice poskrbeli še za organizacijo dveh delavnic in sicer delavnice pletenja košar iz beke ter delavnice krašenja sveč za svečnico.

Beka je drevo z dolgimi in upogljivimi vejami, iz katerih so v preteklosti pletli košare in druge predmete, veliko pa so jih uporabljali za potrebe vezanja v vinogradih. Na Slapu smo se odločili, da bomo ob pomoči Marka Kokalja ta stari običaj obnovili in tako smo v soboto, 12. januarja organizirali delavnico za otroke in mladino ter vse ostale, ki jih to zanima.

Beko smo nabrali sami, veliko pa so nam pri tem pomagali sovaščani in nam jo tudi pripeljali, za kar se jim zahvaljujemo. Vsak udeleženec delavnice si je izdelal svojo pleteno košaro, ki jo je ob koncu delavnice odnesel domov. Take košare so uporabne za različne namene, lahko jih uporabljamo kot okrasni lonec za rože, koš za smeti ali kaj drugega. Predvsem je pomembno, da so udeleženci delavnice videli, da je pletenje lahko zelo enostavno in se ga lahko vsakdo loti doma.

Poleg pletenja košar smo na Slapu med letošnjo zimo izvedli še eno prijetno ustvarjalno delavnico. Otroci so z naravnimi materiali krasili sveče, ki so jih na svečnico odnesli k blagoslovu. Uporabili so narezane šibe leske, vrbe, trt in drugih vejic, ki smo jih nabrali v okolici domov, jih povezali z navadnimi vrvicami ali okrasnimi trakovi in jim dodali drobne okraske. Tako so ustvarili čudovite dekoracije. Z njimi so si doma polepšali zimske večere in pričarali čudovito vzdušje, ko so v svojih domovih prižigali blagoslovljeno svečko, ki so jo skrbno okrasili z lastnim trudom in iznajdljivostjo.

V prihodnjih mesecih prostovoljci programa Popoldan na Slapu pripravljamo še več aktivnosti, za katere upamo, da se jih boste udeležili v čim večjem številu.

Tadej Kobal in Ingrid Petrič

Otroci iz vrtca v Pilonovi galeriji

V mesecu kulture ter ob slovenskem kulturnem prazniku v vrtcu namenimo čas posebnim dejavnostim, da otroci začutijo ter spoznajo pomen praznika na njim primeren način. Najmlajšim skušamo predstaviti, kaj razumemo pod vrednoto kultura. Kultura ni samo glasba, gledališče in slike v galeriji, kultura so tudi naša oblačila, hrana, običaji in način življenja.

V vrtcu se prepletajo dejavnosti iz vseh vzgojnih področij. Z otroki se pogovarjamo, spoznavajo in poslušajo pravljice, pripovedke, ustvarjajo po slišani glasbi, se sproščajo in povezujejo ob različnih glasbenih zvrsteh, si ogledajo razne predstave in v njih tudi sodelujejo, rišejo, slikajo, ustvarjajo …

V letošnjem februarju smo obiskali Pilonovo galerijo v Ajdovščini. Večkrat nam tam pripravijo zanimive delavnice z ogledom razstav. Tudi tokrat je bilo tako. Na njihovo povabilo smo se odzvali s še večjim zanimanjem, saj je razstavljala Ana Maraž, mama otroka, ki obiskuje naš vrtec.

Ana Maraž deluje na področju ilustracije, slikarstva in oblikovanja ter instinktivno posega po simbolih. Ogledali smo si predmetno abecedo, izrezano v les, črno bele ilustracije ter figuro hiše.

Ilustratorka je ob razstavi manjši razstavni prostor namenila pedagoškemu delu ter za mlajše obiskovalce pripravila interaktivni program, ki vabi k ustvarjalnemu sodelovanju.

Strokovno nas je po razstavi vodila Tanja Cigoj in nam jo približala skozi otroške oči. Otroci so z zanimanjem poslušali, sodelovali in preživeli zanimivo kulturno urico v Pilonovi galeriji.

Ingrid in Nives

Eno smo pa skuhali …

Pri kuharskem krožku, vendar!

Obiskuje ga kar cela vojska otrok. Z veseljem si vsak torek zavežemo predpasnike, zavihamo rokave in mesimo, mešamo, pražimo in kuhamo, dokler ne zadiši cela šola.

Za Miklavža smo pripravili vročo čokolado, za božič božične piškote, januarja kmečki krožnik s klobaso in zeljem in domače palačinke, februarja pašto z golažem ter piščančjo rižoto, za pusta miške, v marcu pico, za materinski dan nutellino zvezdo, v aprilu pa kruhovo rolado s pršutom in sirom in angleške čokoladne brownije. Pred veliko nočjo pa smo pekli ptičke in menihe, da je praznično dišalo po šolski avli.

Se vam že kaj cedijo sline? Z veseljem vam eno skuhamo!

Učenci kuharskega krožka z mentorico Mirjam Goričan Štimec

Z nami se vedno dogaja!

Gostovanje naših učencev v Domu starejših občanov Pristan je postalo že stalnica. V goste gredo vedno pripravljeni z glasbenimi in gibalnimi točkami, vsakič v drugi sestavi in z drugo zvrstjo glasbe. Ob kulturnem prazniku so zapeli ubrani glasovi naših Pok, tokrat pa je ob spremljavi mlajše tamburaške skupine Bisernice deklamiral, pel in plesal drugi razred. V program sta razredničarki Savica Trošt in Nadja Kompara vključili ljudske viže Mi se imamo radi, Jaz pa ti pa židana marela in Majhna sem bila. Stanovalci so bili navdušeni. Zaželeli so si, da jim tamburaši, ki jih vodi Vlasta Lokar Lavrenčič, še enkrat zaigrajo.

Povezovanje ljudi v kraju, spoštovanje do starejših pa tudi navajanje na javno nastopanje so glavni nameni takega druženja, zato bomo starejše z veseljem še naprej razveseljevali.

Ne obiskujemo pa le starejših, temveč se dvakrat mesečno družimo tudi z učenci sosednjega Ciriusa. V marcu so učenci 4. b razreda pripravili drugo tako srečanje v letošnjem šolskem letu. Pri urah slovenščine so skupaj opisovali poklice. Reševali so uganke o poklicih, iskali besedo za žensko in moško osebo na nekem delovnem mestu, s pantomimo uprizarjali

različne poklice in podrobneje spoznali en poklic. Skupine so bile mešane, da so se lahko učenci spoznavali in družili.

Obiskali so nas tudi prav posebni gostje, stari starši. Prireditev za stare starše se je letos odvijala že drugič zapored. Zbrali so se v telovadnici naše šole, njihovi vnuki pa so jim pripravili poseben program, prepleten z raznovrstnimi nastopi, v katerih so pokazali svoje spretnosti v plesu, petju, igranju in se preizkusili celo v pripravi modne revije.

V srcu nam raste le ena zavest, da lepše kot vse, je domu biti zvest. S temi besedami se je začela naša ura zgodovine, ko sta nas devetošolce obiskali gospa Sonja Groznik, predsednica Društva TIGR za Zgornjo Vipavsko dolino, in naša nekdanja učenka Natali Panič Nardin. Prisluhnili smo pripovedi o medvojnem dogajanju na Primorskem, ko je naš rod trpel pod fašizmom in o velikem domoljubju staršev, duhovnikov in vseh zavednih Primorcev, da je na Primorskem lahko obstal slovenski narod. Natali Panič Nardin je učencem pokazala tudi film o vipavskem rodoljubu in žrtvi fašizma Dragu Bajcu, ki ga je s skupino sošolcev ustvarila že kot devetošolka.

Tudi naši mladi parlamentarci so v marcu pridno zasedali. Na srečanjih otroškega parlamenta so debatirali o delu in življenju na šoli, o upoštevanju pravil šolskega reda, o medsebojnih odnosih in spoštovanju.

Predlagali so več učenja za življenje, učenje v naravi, prevetritev jedilnika za malico, več pogovorov pri razrednih urah o temah, ki zanimajo mlade in izboljšanje medsebojnih odnosov.

Med razmišljanjem o učenju za življenje in željami po pridobivanju novih znanj s praktičnim delom je nastal idejni načrt za postavitev visoke grede na naši šoli. V sodelovanju z učitelji in hišnikoma bodo učenci 9. razreda pripravili akcijski načrt za visoko gredo in ga tudi izvedli. Zasadili bodo zelenjavo in dišavnice. Po njihovem odhodu iz osnovne šole bo visoka greda ostala prihajajočim generacijam kot učni pripomoček za učenje z opazovanjem in praktičnim delom.

Pet predstavnikov učencev 7., 8. in 9. razreda se je 7. marca udeležilo medobčinskega otroškega parlamenta v Ajdovščini. Tine Nabergoj pa je 19. marca šolo zastopal še na regijskem otroškem parlamentu

v Tolminu.

Mlade parlamentarce zdaj čaka poročanje v oddelkih in dogovori o uresničevanju zamisli o spremembah in izboljšavah.

V začetku pomladi se prebudijo tudi mladi znanstveniki, saj ne smejo zamuditi festivala Labirint. Festival Labirint je srečanje radovednih in ustvarjalnih osnovnošolcev, ki iščejo odgovore na razna vprašanja. Mladi raziskovalci so se petega festivala udeležili v soboto, 23. marca na OŠ Danila Lokarja v Ajdovščini. Našo šolo so na različnih področjih zastopali učenci od 4. do 9. razreda.

Četrtošolca Filip Nabergoj in Jan Vidrih sta za predstavitev raziskovalne naloge Ali je limona lahko baterija? prejela zlato priznanje. Njune sošolke Vita Vidrih, Tinkara Lavrenčič in Maja Fabčič so raziskovale, kako se gosenica preobrazi v metulja.

Sedmošolca Matic Gregorič in Vid Zoran pa sta ugotavljala, kako deluje akvaponika in za te ugotovitve prejela bronasto priznanje.

Na področju Pridi, naredi in predstavi sta v starejši skupini sodelovala devetošolca Matic Tomažič in Tine Nabergoj, v mlajši pa sedmošolki Tinkara Lavrenčič in Ela Furlan. Osmošolec Jan Žgur je sestavil celo robota. Čestitke vsem nagrajencem.

Tina Skočaj in Veronika Tomažič, 9. razred

London

Osnovna šola Draga Bajca Vipava v sodelovanju z agencijo Twin vsako leto organizira izlet v London za osmi in deveti razred in tudi letos se je te ekskurzije udeležilo veliko učencev. Potovanje se je začelo v četrtek, 14. marca 2019, ko se nas je pred vipavsko šolo zbralo 23. Z nami so odšli še učenci osnovne šole Kranj. Z avtobusom smo se odpeljali do letališča, med potjo pa nam je vodnica Špela Šinigoj predstavila stvari, ki si jih bomo ogledali. Veliko otrok se je prvič peljalo z letalom in že zato je bil ta izlet pravo doživetje. V hotel smo prišli zelo pozno, zato smo se takoj odpravili spat.

V naslednjih dneh smo si ogledali veliko znamenitosti. Vstajali smo že zelo zgodaj in v hotel prihajali zelo pozno. Veliko smo tudi prehodili, ampak se je splačalo. Prvi dan smo si ogledali naravoslovni muzej in se marsikaj naučili o našem sončnem sistemu, naravnih nesrečah, človeškem telesu, živalih … Potem smo se odpeljali do Camden Towna, kjer smo nakupovali in imeli kosilo. V Londonu smo bili vsak dan nekaj časa tudi sami, pogovarjali smo se in naročali hrano v angleščini. Naučili smo se biti samostojni. Tisti dan smo si ogledali še zgodovinski muzej, kjer smo marsikaj izvedeli o zgodovini človeštva, na Covent Gardnu smo prisluhnili uličnim umetnikom, zatem pa smo se sprehodili do Leicester Squarea, kjer smo tudi pojedli večerjo.

Ena od stvari, ki jih učenci ne bomo pozabili, je muzikal Aladin, ki smo si ga ogledali v petek. Muzikal je bil neprecenljivo dober, zabaven in vreden ogleda.

Drugi dan smo obiskali Greenwich, kjer smo se postavili na ničelni poldnevnik, tako da smo z eno nogo stali na vzhodu, z drugo na zahodu. Po kosilu smo se z ladjico zapeljali do centra mesta. V spomin se nam bo zagotovo vtisnil sobotni ogled muzeja voščenih lutk Madame Tussands, kjer smo videli voščene podobe znanih osebnosti iz zgodovine in sedanjosti. Popoldan smo si ogledali tudi Oxford Street, kjer smo si privoščili nakupovanje in se sprehodili po ulici.

V nedeljo smo se odpeljali do Buckinghamske palače ter si ogledali menjavo straže. Sprehodili smo se po parku do Westminstrske opatije in Big Bena ter si z razdalje ogledali hiši premierke in finančnega ministra. Ker so tisti dan praznovali dan svetega Patrika, smo si ogledali tudi povorko.

Vreme v Londonu nam je bilo zares naklo-

njeno, saj je bilo skoraj vsak dan kar precej toplo, razen takrat, ko nas je v nedeljo ujela sodra in smo bili vsi premočeni. Ampak na koncu se je le vse dobro izteklo, saj so tisti učenci, ki so se odločili za ogled London Eya, imeli prečudovit pogled na mesto, ki smo si ga pozneje ogledali tudi s sprehodom po ulicah.

Zadnji dan, v ponedeljek, 18. marca smo vstali že zelo zgodaj, saj smo morali takoj na pot. Z avtobusom smo se odpeljali do mesta Brighton, kjer smo si ogledali paviljon Jurija četrtega. Imeli smo tudi nekaj prostega časa, ki smo ga porabili za nakupovanje, kosilo ali pohajkovanje. Po ogledu mesta smo se odpravili na avtobus ter se odpeljali na letališče. Pred osnovno šolo Vipava smo prispeli okoli 21.30 in se vsi utrujeni odpravili domov.

Potovanje v London je bila nepozabna, zabavna in čudovita izkušnja, ki se bo za vedno vtisnila v naš spomin. Spoznali in ogledali smo si veliko novih stvari in se naučili marsikaj novega!

Vsi učenci se zahvaljujemo učiteljicama, ki sta nas spremljali na izletu, Sonji Simonič Puc ter Petri Batagelj!

Irena Nedeljković in Vita Lavrenčič

Origami

Na vipavski osnovni šoli tudi letos deluje japonski krožek, v okviru katerega smo pripravili delavnice origamija. Na Japonskem je ta veščina zelo priljubljena, tudi pri nas pa lahko predstavlja zelo koristno sprostitev, pri kateri urimo ročne spretnosti in koncentracijo. V pomladanskem duhu so se učenke japonskega krožka naučile zgibati različne vrste rož, metulja, ptico, velikonočnega zajčka in žerjava. Svoje znanje so nato prenesle na mlajše učence v treh delavnicah.

Prva delavnica je bila namenjena učencem 4. b razreda, ki so z narejenimi origamiji s pomočjo učiteljice Nadje Rodman Koradin okrasili sceno za srečanje s starimi starši. Učenke so jim pomagale pri zgibanju različnih vrst rož, za konec pa jih je čakal še malce težji japonski tradicionalni origami – žerjav.

Druga delavnica je potekala na podružnični šoli Vrhpolje, kjer so nekdanje učenke te podružnice Lea, Lena in Kaja učence

podaljšanega bivanja naučile narediti tri vrste rož, ptico in metulja, seveda pa tudi tokrat nismo izpustili žerjava. Pri zgibanju sta sodelovali tudi učiteljici Marjana Orbanić in Barbara Kodelja Pavlin, origamije pa so uporabili za okrasitev vhoda v šolo.

Tretja delavnica se je odvijala na podružnični šoli Podnanos in tudi tam so svoje znanje predajale nekdanje učenke te podružnice Ana, Nina, Zala, Tia in Petra. Popestrili smo likovni pouk v četrtem in petem razredu, kjer so učenci in razredničarki Katarina Viteznik in Andreja Likar Ivanov poleg rož in metulja izdelali še velikonočnega zajčka. Tudi tokrat smo za zaključek pustili žerjava, ki zahteva že malo več spretnosti in zbranosti. Origamije so si starši in drugi obiskovalci lahko ogledali na šolskih hodnikih.

Po japonskem prepričanju pomeni tisoč narejenih žerjavov dolgo in srečno življenje. Udeleženci delavnic so k temu naredili prvi korak, sedaj jih ostane le še 999.

Mentorica japonskega krožka, Sonja Simonič Puc

Mladina in gore – državno tekmovanje v Podnanosu

V soboto, 26, januarja 2019 se je v Podnanosu odvijalo 30. državno tekmovanje MLADINA IN GORE, ki je tudi priložnost za druženje in pridobivanje novega znanja za več kot 120 udeležencev tekmovanja in njihove mentorje.

Organizacija tekmovanja je bila v rokah Planinske zveze Slovenije, Mladinske komisije PZS, Zavoda za šport RS Planica, Planinskega društva Podnanos in Osnovne šole Draga Bajca Vipava, podružnica Podnanos.

Tekmovanje se je začelo s kratko kulturno prireditvijo, kjer je vse prisotne s himno in planinskimi melodijami pozdravil otroški pevski zbor PŠ Podnanos pod vodstvom Vide Trošt Vidic ob spremljavi dveh kitaristov, Patrika in Neže Vidic.

Tekmovalce so pozdravili podpredsednik Planinske zveze Slovenije Roman

Ponebšek, župan občine Vipava Goran Kodelja, ravnateljica OŠ Draga Bajca Vipava Mojca Pev, predsednik Planinskega društva Podnanos Sandi Nabergoj, načelnica Mladinske komisije PZS Ana Suhadolnik in koordinatorica tekmovanja Brigita Čeh.

O poteku tekmovanja in rezultatih si lahko preberete v članku Mance Čujež na povezavi: https://www.pzs.si/novice.php?pid=13150

Vida Trošt Vidic

Učenci Osnovne šole Draga Bajca Vipava vabimo na 2. Zelemenjavo v našem kraju.

Srečali se bomo na tržnici v Vipavi v petek, 10. maja med 16. in 18. uro.

Kaj je zelemenjava?

Zelemenjava (zelenjava + menjava) je gibanje za izmenjavo zelenih sadik, semen in pridelkov naših vrtov, ki temelji na druženju in prostovoljnem delu posameznikov. V Sloveniji to gibanje poteka že sedmo leto.

V Vipavi jo organizirajo učenci Osnovne šole v sodelovanju s člani Društva upokojencev.

Na Zelemenjavi bomo menjali semena, sadike, pridelke … zkušeni vrtnarji bodo letos delili nasvete in navdihe z domačega vrta pa tudi spomine iz otroštva, kako se je včasih vrtnarilo.

Cilj Zelemenjave je, da na solidaren in zabaven način poveže vse navdušence dobrot in lepot z domačega vrta ter to navdušenje širi tudi med ostale krajane, med staro in mlado.

Zelemenjava vabi vrtnarske guruje in popolne začetnike, mlade in stare, take z enim samim lončkom na balkonu kot tiste s kilometrsko njivo. Pridite s polnimi žepi dobre volje ter z rastlinami in sadikami, ki bi jih lahko delili.

Udeležba je brezplačna, s seboj imejte le rastlinico v lončku, seme v škrtočku ali vrtnarski nasvet!

Učenci 5. razreda, OŠ Draga Bajca Vipava

1. april v Cirius Vipava

Ste že slišali travo rasti? Ali ste že imeli opravka s kupovanjem mačka v žaklju, mlatenjem prazne slame, britjem norcev ...? To in še več je bilo v ponudbi na prvoaprilski stojnici v CIRIUS Vipava. Lahko bi rekli, da je bila to zabava dneva.

Kot se za vsako zabavo spodobi, mora biti poskrbljeno za glasbo, jedačo in pijačo. Ničesar ni primanjkovalo. Poslušali smo ptičje petje, plesali kot drugi hočejo, jedli pajkova rebrca, za najbolj lačne kuhali mulo in popili cel sod zraka. Zabava je trajala od jutra pa dokler se je komu hotelo zabavati. Tako se je v avli CIRIUS-a trlo zabave željnih ljudi in prav vsak je odšel z nasmeškom in pošteno obrit.

Kako so se priprave na prvoaprilsko zabavo pravzaprav začele?

Učni načrt slovenščine v Osnovni šoli s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom predpisuje tudi pouk obravnave umetnostnih besedil in je naravnan tako, da se učenci na literarna besedila odzivajo čim bolj ustvarjalno in interpretativno ter so pri poustvarjanju čim bolj kreativni in samostojni. V učnem načrtu se srečamo tudi s stalnimi besednimi zvezami, besedami s prenesenim pomenom, rekli in pregovori.

Tako smo pri pouku slovenščine obravnavali pesem Nika Grafenauerja Ušesa, ki nas je popeljala v neznani svet stalnih besednih zvez. Pesem smo temeljito obdelali, jo prebrali, analizirali, razmišljali, ugotavljali in razložili pomen besed, stalnih besednih zvez in besed s prenesenim pomenom. Zanimanje in radovednost učencev je rasla in iskali smo vedno več primerov.

Na koncu pa smo razmišljali, kako bi nova spoznanja o besednih zvezah poustvarili. Brskali smo po koledarju in ugotovili, da se bliža neuradni praznik 1. april, ki ga praznujemo že od časa Ludvika XIV. Če gre zgodbi verjeti, je prav njega pošteno nasmolil dvorni norček.

Tako smo ob misli na 1. april zastrigli z ušesi.

Zagrizli smo v delo, saj je bila motivacija za drugačno obliko pouka velika. Še večja pa je bila želja, da se pohecamo s celo šolo. Tako smo stalne besedne zveze obdelali pri slovenščini. Pri pouku računalništva smo izdelali plakate z neuradnimi vabili na zabavo, pri tehničnem pouku pa izrezali rekvizite in se pri tem neizmerno zabavali.

Sledil je še veliki finale, ki smo ga z nestrpnostjo čakali. Najprej smo izobesili plakate z vabilom na zabavo in obvestilo s šalo, da pouk odpade. 1. aprila smo natanko okoli 8.01 v avli CIRIUS-a postavili stojnico. Že so prišli prvi heca željni obiskovalci. Navdušeni so bili nad bogato ponudbo stojnice. Pustili so se prepričati prodajalcem, ki so tokrat prodajali svežo meglo, zijala, mačka v žaklju, mlatili prazno slamo in nudili poslušanje »trave rasti«. Prava gneča pa je bila tudi na stojnici, kjer je potekalo britje norcev. Učenci so obrili brke vseh vrst in obiskovalce nasmejali z izvirnimi šalami ter jih v en glas opominjali na 1. april. Sledilo je še fotografiranje za spomin na britje.

Obiskovalci so odhajali lepo urejeni, opremljeni z uporabnimi novimi pripomočki, predvsem pa nasmejani in z obljubo, da se prihodnje leto zopet vrnejo.

Učiteljica Katarina Trbanc in učenci 5./6./7.in 9. razreda

2. april - Svetovni dan zavedanja o avtizmu

V ta namen smo z modro obarvali tudi naš Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Vipava. Pripravili smo bogat izbor dogodkov in dejavnosti, s katerimi smo želeli prikazati, kako v našem centru doživljamo, razumemo in, predvsem, kako z različnimi strokovnimi pristopi delamo z otroki z motnjo avtističnega spektra. Prav tako smo želeli v širše okolje poslati sporočilo, da z ustrezno podporo in ustreznimi pristopi pri poučevanju lahko dosežemo dobre rezultate pri razvoju otrok z avtizmom. Veseli smo, da nam je v ta namen uspelo izdelati film, sestavljen iz kolaža fotografij in kratkih posnetkov dejavnosti. Film na prijazen način odpira pogled na posebnosti naših učencev z motnjami avtističnega spektra.

Že v tednu pred 2.aprilom smo skupaj z OŠ Draga Bajca Vipava sooblikovali prijetno likovno delavnico, v kateri so sodelovali učenci CIRIUS-a in učenke izbirnih vsebin sosednje osnovne šole. Skupaj smo ustvarjali na temo o avtizmu. Nastali so štirje pisani plakati, ki na simbolen način pripovedujejo zgodbe njihovih mladih ustvarjalcev.

Natančno 2.aprila smo delavci Centra simbolično oblekli modre majice, v avli Centra pa pripravili »modri kotiček«, kjer je še vedno razstavljena različna strokovna in druga literatura na temo avtizma. Modri kotiček krasi razstava izdelkov naših učencev in čudovito likovno delo naše mamice.

Veseli smo tudi sodelovanja z Lavričevo knjižnico in Hišo mladih.

V sodelovanju z Lavričevo knjižnico smo v Vipavi pripravili razstavo likovnih izdelkov, v Ajdovščini pa pogovorno uro Modre besede o avtizmu, ki so jo oblikovale strokovne sodelavke našega Centra. Predstavile so pomembna dejstva o tej nevrološki motnji in našo pedagoško prakso pri delu z otroki z motnjami avtističnega spektra.

V obeh knjižnicah je na ogled tudi literatura na to temo.

V Hiši mladih pa so nam prijazno pomagali pri izvedbi naše zamisli o predvajanju slovenskega dokumentarnega filma Posebne zgodbe, ki zelo realistično predstavi pet različnih življenjskih zgodb oseb z motnjami avtističnega spektra, kot jih pripovedujejo o sebi sami, njihovi starši in strokovni delavci, umetniki, pedagogi.

Modra barva je barva zaupanja, iskrenosti in zvestobe. To so vrednote, ki nas povezujejo in nam pomagajo pri našem delu.

Hvala vsem, ki ste nas pri tem podprli in nam omogočili, da smo vse dogodke ob 2. aprilu izpeljali tako, kot smo si jih zamislili.

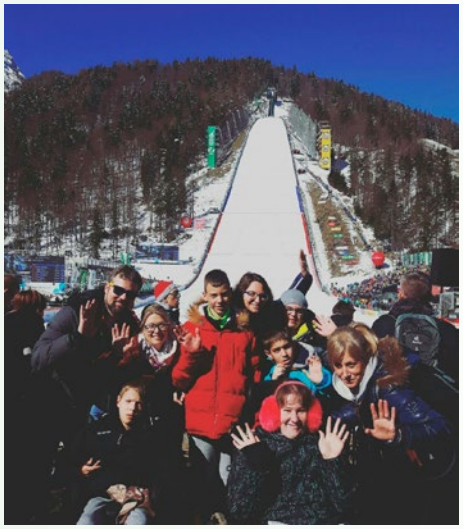
Cirius - Planica

Na čudovit spomladanski dan, 21. marca 2019, smo se tudi predstavniki iz CIRIUS-a Vipava pomešali med 13.000 glavo množico, ki je bučno pozdravljala smučarske skakalce. Čudovita narava, sončno vreme, neverjetno navijaško vzklikanje in plapolanje neštetih zastav, glasba, prepevanje in ples ter odlično razgledno mesto, od koder smo strmeli v planiško velikanko, s katere so vzletali pogumni fantje in pristajali pred nas. Občutke, ki jih doživiš v Planici, je težko opisati, Planico moraš doživeti.

Jaka je tako navdušeno navijal, da je ostal skoraj brez glasu in je na poti nazaj v kombiju zadremal, Andrej si je zapomnil, da je na kvalifikacijah zmagal Rjoju Kobajaši in da je bil Timi Zajc najboljši slovenski orel, Lan si je kupil navijaški klobuk in je še celo pot prepeval »Planica, Planica, snežna kraljica!«, Ruben si je želel leteti kot Peter Prevc, zato je splezal na ograjo in poziral pred skakalnico, Jasmina se je smejala, ker se je po poti od prizorišča do kombija njen voziček pogrezal v blato, saj se je v toplem vremenu sneg talil. Za vsakega je bilo posebno doživetje, vrhunec dneva za vse pa je bil, ko je do nas pristopil naš vrhunski smučarski skakalec Peter Prevc in vsakemu otroku podaril svojo promocijsko razglednico, ki je nihče ni hotel izpustiti iz rok. Otroci so bili neverjetno navdušeni in prav zaradi njih tudi mi, spremljevalci.

Težko je opisati te krasne občutke - Planico moraš doživeti, zato si želimo, da gremo naslednje leto spet in s seboj vzamemo še več otrok, da bomo skupaj stiskali pesti in glasno navijali.

Petra Bajc Curk

Učenci Cirius Vipava na festivalu Labirint

CIRIUS Vipava je letos na festivalu Labirint sodeloval tretjič s predstavitvijo raziskovalne naloge in prvič v kategoriji Moj dežnik je lahko.

Po novem letu smo se s skupino učenk posvetili raziskovalni nalogi z naslovom Kakšne vrečke uporabljamo za v trgovino. Pri tem so sodelovale predvsem Mateja Hudorovič, Jana Lyondova, Ema Škrlj in Šeherzada Hodžić. Del raziskovalne naloge smo izvedli na terenu, v trgovinah Fama v Vipavi in Mercator center v Ajdovščini, kjer smo opazovali kupce. Beležili smo, koliko ljudi vrečko kupi in kakšno: plastično, neplastično, iz blaga, kartona, razgradljivo. Beležili smo, koliko ljudi ima vrečko s sabo, koliko ljudi nese izdelke iz trgovine v roki ali v nakupovalnem vozičku. V obeh trgovinah so nas prijazno sprejeli in podprli naše delo. Med nastajanjem naloge smo brali slikanice na temo ekologija ter pogledali veliko videoposnetkov, kjer smo spoznali, kako plastika škoduje živalim, predvsem pticam in živalim v morju. Prebrali smo zgibanko Ministrstva za okolje in prostor z naslovom Kakšno vrečko imam … Ugotovili smo, da so ljudje kar prijazni do narave in večinoma odpeljejo izdelke v nakupovalnem vozičku do avta ali pa prinesejo v trgovino svoje vrečke iz blaga.

V kategoriji »Moj dežnik je lahko« sta letos sodelovala Lan Colja in Ljubica Jancheva. Iz odpadnih materialov je bilo potrebno oblikovati vozilo s prikolico. Učenci so v paru razvili idejo, jo skicirali, izvedli in predstavili komisiji.

Vsi učenci in mentorji iz CIRIUS Vipava smo na OŠ Danila Lokarja preživeli res lep dan. Ni nam bilo žal sobotnega dne, saj smo se med mladimi ustvarjalci veliko naučili ter dobili nove ideje za nadaljnje delo. Vsi so se izkazali v svoji ustvarjalnosti in pridnosti, tudi naši učenci iz CIRIUS Vipava.

Mentorice

Škofijska gimnazija Vipava

Kar je naučeno v mladosti, je vklesano v kamen

Škofijska gimnazija Vipava je v prvih mesecih letošnjega leta gostila mnogo zanimivih gostov, veliko smo ustvarjali, tekmovali, sodelovali, potovali … Seveda ob tem niti za trenutek nismo pozabili, da nam je ob delu z mladimi zaupana pomembna naloga, pomagati jim, da se dokopljejo do čim širšega znanja. Kajti, kot pravi indijski pregovor: Kar je naučeno v mladosti, je vklesano v kamen.

Obiskali so nas

Verjetno se je dijakov četrtih letnikov od vseh obiskov na ŠGV najbolj dotaknilo pričevanje gospe Pavle Simčič z Razdrtega, natančneje s turistične kmetije Hudičevec,

ki je z dijaki podelila svoje spomine na bivanje v koncentracijskem taborišču Ravensbrück. Dijakinja Tinkara Kobal je med drugim zapisala: »V taborišče so gospo Pavlo skupaj z njenimi sestrami odpeljali okupatorji, utrpele so marsikaj in izkusile stvari, ki jih nihče ne bi smel. Njenega očeta so medtem odpeljali v Dachau, od koder se ni nikoli vrnil, mater in preostalih pet sestric pa so pustili doma, a so jih kasneje izgnali v dolino in jim požgali kmetijo /…/ Čeprav je bilo njeno življenje – tako kot življenje mnogih – obrnjeno na glavo, se je s trdim delom postavila na noge. Vse skupaj je za nas še posebej zanimivo, saj se njena izkušnja interniranke v nekaterih podrobnostih zelo približa zgodbi babice iz romana Maje Haderlap, Angel pozabe, ki ga letos beremo kot eno izmed maturitetnih čtiv.«

Prav tako četrtim letnikom, ki so se jim pridružili še tretji, je bil namenjen obisk evropskega poslanca Lojzeta Peterleta; spremljal ga je njegov asistent, naš nekdanji dijak Andrej Černigoj. V prvem delu je poslanec spregovoril o procesu osamosvojitve Slovenije in o svojih izkušnjah vzpostavljanja države Slovenije, v drugem delu pa je prisluhnil dijakom in dijakinjam ter odgovarjal na njihova vprašanja o problemih in viziji Evropske unije. Dve uri sta bili premalo za mnoga dobra vprašanja in izzive, podanih pa je bilo veliko utemeljenih odgovorov in spodbud mladim, da se čim bolj dejavno vključujejo v družbo. Prav kmalu za njim pa je našo šolo obiskal še član Evropskega ekonomsko-socialnega odbora g. Jakob Krištof Počivavšek, in sicer v sklopu svojih priprav na srečanje mladih YEYS - Yor Europe Your Say, ki je 21. in 22. marca potekalo v Bruslju na sedežu Evropskega ekonomsko-socialnega odbora; letos pod geslom Glasujmo za prihodnost! Dijaki so v skupinah razpravljali o aktualnih temah in svoje mnenje potem pogumno zagovarjali.

Ob dnevu kulture smo gostili Veroniko Vesel Potočnik, akademsko slikarko, ki je skupaj s še dvema slikarkama (Kajo Urh in Marušo Štibelj) prispevala ilustracije za izbrane pesmi Franceta Prešerna. Knjiga je izšla ravno v prazničnih dneh. Gostja je v sproščenem pogovoru z dijakinjo Tinkaro Božič predstavila svojo umetniško pot od Srednje šole za oblikovanje in fotografijo prek študija na Akademiji za likovno umetnost. Izpostavila je svoje doživljanje umetnosti, mesto, ki ga imajo mladi umetniki v slovenski družbi, se dotaknila tudi težav samozaposlenih v kulturi, predvsem pa z nami podelila svojo izkušnjo ilustriranja Prešernove poezije. Na prireditvi smo prisluhnili interpretacijam Prešernove poezije, nagovoru pomočnika ravnatelja Alojzu Grahorju, mešanemu pevskemu zboru pod vodstvom Mete Praček, Sandri Pregelj in Juriju Kočarju ter glasbenemu sestavu 2. a, članici šolskega glasila Iskre pa sta v okviru prireditve podelili tudi nagradi šolskega natečaja, posvečenega Cankarjevemu letu. Podeljeni sta bili dve nagradi, in sicer Tinkari Božič in Emi Terpin. Skratka, preplet umetnosti in ustvarjalnosti tako in drugače za poklon slovenski kulturi.

V marcu je prvoletnike obiskala s. Andreja Čakš, ki je v prejšnjem letu režirala film Od grofične do služabnice. Film pripoveduje o ustanoviteljici reda usmiljenk grofici Jožefi Brandis, rojeni v Gradcu. V glavni vlogi je nastopila primorske igralka Nataša Konc Lorenzutti, ena od vlog pa je bila zaupana tudi dijakinji ŠGV Neži Rihar.

Poleg vseh naštetih pa omenimo še obisk nekdanje dijakinje Sare Mesesnel, ki je dijakom spregovorila o cepljenju, in zgodovinarja, dr. Renata Podbersiča, dobrega poznavalca judovstva.

Potovali smo po Evropi

Prva polovica leta je naše dijake popeljala v tri države: v Španijo, na Češko in v Belgijo.

Sredi januarja je potekala dijaška izmenjava s šolo San Isidoro iz Seville. Dijaki so

vrnili obisk španskim sovrstnikom, ki so Slovenijo obiskali prejšnjo jesen in spletli mnoga pristna prijateljstva. In če so Španci navdušeno zdihovali po čistem slovenskem zraku, gorah, naravi, so se naši dijaki vrnili popolnoma prevzeti od lepot Seville. Prav spoznavanje in sprejemanje različnosti je eden od ciljev izmenjav. Naša šola z letošnjim šolskim letom vstopa v projekt izmenjave TEAM (Together Everyone Achives More – Skupaj lahko dosežemo več). Uvodno srečanje je potekalo konec prejšnjega leta v Latviji, od 11. do 16. februarja pa je šest dijakinj obiskalo mesto Opava na vzhodu Češke, tik ob polj-

ski meji. Projekt Erasmus + traja dve šolski leti in poleg naše šole vključuje še gimnazije iz Latvije, Italije, Portugalske, Španije in Češke. V projektu si šole izmenjujejo izkušnje na področju kritičnega mišljenja, prostovoljstva, kulturne dediščine, podjetništva in, kar je bila osrednja tema češke

izmenjave, aktivnega državljanstva. Prav s slednjim pa je povezan tudi obisk Klare Kavčič, Jaka Božiča in Jurija Groharja na srečanju mladih iz EU v okviru ESS Your Europe Your Say v Bruslju.

Pevski zbor je pel

Zadnja tedna v marcu sta bila za mešani pevski zbor naše šole zelo dejavna, saj je sodeloval na dveh odmevnih prireditvah. V sredo, 20. 3. je potekal Dan z radiom

Ognjišče, na katerem sodelujejo vse katoliške šole v Sloveniji. V okviru koncerta vedno poteka tudi dobrodelna akcija zbiranja pomoči učencem in dijakom iz socialno šibkejših družin. V nedeljo pa so se mladi pevci vrnili v Ljubljano in z (Z)mešanim zborom Škofijske klasične gimnazije iz Ljubljane združili moči ter pripravili dva koncerta pod naslovom Koncert, ki diši po pomladi. Prvi koncert je gostil Šentvid nad Ljubljano, v ponedeljek pa so navdušili napolnjeno dvorano naše šole. Poleg zborovodkinj Mete Praček (naš zbor) in Helene Fojkar Zupančič (ŠKG) so pri izvedbi koncerta sodelovali še nekdanja škofijca Nastja Vovk (bobni) in Samo Vovk (kitara) ter Simon Prašnikar (klaviature).

Maturanti so plesali

Letošnji postni čas je maturante prepričal, da so se na maturantskem plesu zavrteli že konec februarja. Postni čas se namreč konča šele konec aprila, ko se bodo morali maturanti že zelo od blizu zazreti v oči mnogim obveznostim mature. Večer se je odvijal v Grand hotelu Bernardin v Portorožu in bo zagotovo ostal vsem v zelo lepem spominu.

Zdrav duh v zdravem telesu

Z mnogimi dejavnostmi pa smo dokazovali, kako prav so imeli stari Grki – ko dobro poskrbimo za svoje telo, smo prav gotovo bolje pripravljeni na vsakodnevne izzive, tudi intelektualne. Konec januarja so tako dijaki šolske klopi zamenjali za svež zrak in se prepustili gibanju na športnem dnevu, en teden smo v skrbi za zdravje matere Zemlje opustili uporabo plastičnih lončkov, v petek, 15. marca pa so dijaki, člani Kluba ajdovskih študentov na Škofijski gimnaziji v Vipavi organizirali zdrav zajtrk. Nika Pregelj, koordinatorica dogodka, je ob tem zapisala: »Že eno popoldne prej smo nakupili vse potrebno in voziček napolnili do vrha. Doma smo pripravili namaze in spekli čičerko – in bili smo pripravljeni! V šoli smo se zbrali že malo prej, da smo uredili prostor in začeli s kuhanjem kave ter pripravo smutijev. Nekateri so prišli le po jutranjo dozo kave, drugi pa so si lahko privoščili pravi kraljevski zajtrk! Z akcijo smo želeli spodbuditi vse, da vsako jutro pojejo najpomembnejši obrok v dnevu. Zaključila bom z geslom, ki smo si ga izposodili od zveze ŠKIS (organizacije nad vsemi študentskimi klubi v Sloveniji): Ne,

resno. Jej zajtrk!« Kako dobro znajo pomniti, pa so nam nekateri dijaki dokazali na tekmovanju v pomnjenju decimalk števila pi (saj veste, tisti znani 3,14). Pohvaliti velja čisto vse, najbolj pa nas je navdušila Laura Praček, ki si je uspela zapomniti 900 decimalk. Primerljivost dosežkov na državnem tekmovanju kaže, da bi se s tem dosežkom uvrstila v sam vrh!

Bojana Pižent Kompara

DIJAŠKI DOM ŠKOFIJSKE GIMNAZIJE VIPAVA

25-letni tek skozi čas

Letos mineva 25 let od ustanovitve dijaškega doma Škofijske gimnazije Vipava. Srebrni jubilej smo v domu najprej obeležili 5. februarja s sveto mašo, pri kateri so maševali duhovniki, vpeti v življenje in delo dijaškega doma, in dijaki, ki so v tem času postali duhovniki. Takih je bilo 12. Osrednji dogodek pa se je zgodil v petek, 15 marca s prireditvijo Tečem skozi čas.

Temelji dijaškega doma in gimnazije so bili postavljeni že z ustanovitvijo Malega semeniščа leta 1952, leta 1957 pa je bila ustanovljena še Srednja verska šola. Do leta 1994 je bilo v Malem semenišču in Srednji verski šoli 585 gojencev, od leta 1994 do danes pa v Dijaškem domu 586 dijakov. Letos dom nudi gostoljubje 73 dijakom in dijakinjam iz koprske škofije in ljubljanske nadškofije. Zanje poleg kuharic Barbare, Vesne, Helene, Vesne in Sergeje, kuharja Erika, čistilk Irme in Jožice ter hišnika Leona skrbimo še vzgojitelja Robert in Simon, vzgojiteljici Katarina in Ivica ter kaplan Ivan.

Prireditev, postavljena prav na dan 25-letnice dijaškega doma, je potekala kot prikaz življenja v dijaškem domu in njegove rasti skozi 25 let.

Priprava prireditve, zasnovane kot preplet umetnosti, glasbe, pričevanj, slik, besed in še marsičesa, je zahtevala veliko dogovarjanja in usklajevanja, hvaležni in ponosni pa lahko rečemo, da nam je uspelo pripraviti zares nepozaben večer.

Svoj čas in ustvarjalnost so za prireditev, ki sta jo povezovala Klara Kavčič in Simon Ogorevc, darovali sedanji in nekdanji dijaki: skupina kažiPot!, sestri Natalija Hosta in Kristina Budin, fantovski zbor pod vodstvom Jureta Ferletiča, Marko Rijavec in Robi Rolih, recitatorji in domski bend, spomine na dijaške dni pa so z nami delili Helena Uršič, Miha Turk, Mojca in Jurij Brezavšček ter Luka Gorjan. Za likovno podobo scene, vabil in logotipa so (po vrsti) poskrbele Ivana Žigon, Teja Milavec in Mateja Čuk.

S pesmijo Moj deklič, ki so jo dijaki posvetili gospe Ivici, pomočnici ravnatelja v dijaškem domu in vzgojiteljici, so pokazali svojo pripadnost dijaškemu domu in pomembnost let, ki so jih tu preživeli. Ravnatelj Jegličevega dijaškega doma in ravnateljica Dijaškega doma Antona Martina Slomška sta ob tem dejala: »Ko sva videla, kako si brišeš solze ganjenosti, sva vedela, da tega ni bilo v scenariju, da so ti dijaki pripravili presenečenje.«

Tovrstna praznovanja so primerna priložnost tako za spomine kot tudi čestitke. Kako je leta v dijaškem domu doživljal kot profesor in duhovni vodja, je spregovoril slavnostni govornik Ivan Albreht, ki življenje v dijaškem domu vidi kot dodano vrednost: »V dijaškem domu se mlad človek neprestano srečuje s sovrstniki, uči se vživljati v drugega. Od sošolcev sprejema povratne informacije o svojem vedenju. V taki skupnosti je treba sodelovati in si

med seboj pomagati. Tako se izognemo individualizmu, ki je rak rana sedanje presite potrošniške družbe. Vsak dan se lahko učimo, kako sproti in ustrezno reševati medsebojne nesporazume. Te socialne veščine pridejo še kako prav v poklicnem in družinskem življenju, ki je pred vsako generacijo dijaškega doma.«

Navzoče so pozdravili še ravnatelj Škofijske gimnazije Vladimir Anžel, pomočnica ravnatelja za dom Ivica Čermelj in koprski škof msgr. Jurij Bizjak, ki je v imenu Škofije Koper izročil priznanje vodji domske kuhinje gospe Barbari Koren za njeno požrtvovalnost, predanost in vestno opravljanje dela.

Ob tem izrekam besede hvaležnosti vsem, ki so kakor koli pripomogli, da je bilo naše praznovanje res praznično, tudi vipavskemu županu Goranu Kodelji in Občini Vipava za gostoljubje v kulturnem domu. Zaključujem pa z besedami slavnostnega govornika: »Ostanite zvesti močni simboliki, na kateri je dobesedno utemeljena hiša na Grabrijanovi 19. Ostanite hiša na skali, izpod katere naj tečejo studenci žive vode vere, upanja in ljubezni. Ad multos anos! Še na mnoga leta!« Ob takih trenutkih, kot je bilo naše praznovanje, se vzgojitelji zavemo, da so stopinje mladih, ki jih vodimo po štiriletni poti, včasih boječe, negotove in na njej delajo le drobne korake, večkrat pa z našo pomočjo postajajo močnejše, samozavestnejše in usmerjene proti cilju.

Ivica Čermelj

Ultra trail Vipavska dolina (UTVV) bo v maju 2019 povezal celotno Vipavsko dolino

Narava je kraj, kjer se lahko sprostimo, umirimo, odvržemo psihično breme, vzdržujemo gibanje in zdrav način življenja ter hkrati izboljšamo kakovost življenja. Naravo in gibanje ljudje enostavno potrebujemo. Hkrati pa radi sprejemamo izzive in premikamo lastne meje ter tako rastemo na osebni ravni ter v doživljanju trenutnih občutkov. V zadnjih letih so v Evropi in ostalem svetu v razmahu trail dogodki, ki spodbujajo pohodništvo in tek v naravi. To občutijo tudi organizatorji Ultra Trail Vipavske doline, največje in ena od najzahtevnejših tovrstnih prireditev v Sloveniji. Zagotovo pa je po obisku in razpoznavnosti med podobnimi v Evropi. Letošnja, 5. izvedba bo v Vipavsko dolino pripeljala kar 1000 tekačev iz 27 držav. Tekači so navdušeni nad najdaljšima razdaljama 100 km in letošnjo novostjo 100 milj, na katerih bodo premikali svoje meje ter doživeli nepozabno tekaško pustolovščino, ki je dolga, fizično naporna ter predvsem zahteva vrhunsko fizično in psihično pripravo. Prav tako so navdušeni nad krajšimi razdaljami od 10 km (City run – Majski tek), 16 km, 30 km in 50 km, ki so veliko bolj nepredvidljive in avanturistične kor primerljive razdalje na cestnih polmaratonih ali maratonih. Tekači bodo pretekli celotno Vipavsko dolino oziroma njene najvišje vrhove Mali Golak, Čaven, Kucelj, Lijak, Sv. Goro, nato bodo prečkali dolino ter se vzpeli na kraški del s Cerjem, Trsteljem ter po Vipavskih gričih prispeli do Štjaka, ter zaključili prek Nanosa v ciljni prostor v Vipavi.

Izvedba prireditve bo potekala v sodelovanju društev in prostovoljcev iz celotne doline, saj bo na progi 13 okrepčevalnic, 2 kontrolni točki in 300 prostovoljcev, ki bodo tekačem nudili potrebno hrano in pijačo vseh 45 ur, kolikor je najdaljši možni čas miljske razdalje. Vsi športni navdušenci Vipavske doline in tudi iz drugih krajev ste tako vabljeni, da na UTVV sodelujete kot prostovoljci, ter prispevate svoj kamenček energije v mozaik nepozabnih trenutkov in korakov tekačev. Prijavite se lahko na spletni strani https://www.ultratrail.si/o-nas/prostovoljci/, veseli bodo vašega odziva!

Ultra Trail Vipavska dolina lahko navijači spremljajo na startih, ob progi ter v cilju. Prav tako bo omogočen prenos v živo iz ciljnega prostora ter prenosi na posameznih markantnih okrepčevalnicah, kot je na primer točka vrh Nanosa – Pleša. Med dirko lahko tekmovalce stalno spremljate tudi na spletni platformi. Letos bodo organizatorji tekače spremljali tudi v živo prek signala GPS. Več informacij o dirki najdete na www.ultratrail.si. Vsi ste vabljeni, da spodbujate in navijate za tekače na startih, ob progi ali v ciljnem prostoru, kjer bo prav vse tekače pričakalo zmagovalno vzdušje! Prav vsi bodo namreč zmagovalci, saj bodo na progi premagali marsikatero težavo in kljub utrujenosti, noči in bolečinam vztrajali ter se veselili cilja.

Organizatorji (ŠD TURA in Zavod za šport Ajdovščina) se aktivno pripravljajo na celotedensko tekaško prireditev, ki se bo začela 4. maja ter zaključila 12. maja s teki, med tednom pa bo potekal poseben tekaški izziv ter predavanja in tekaške delavnice za tekače in vse športne navdušence.

Več podrobnosti na http://www.ultratrail.si/ ter https://www.facebook.com/utvvslovenia/.

STRNJEN PROGRAM:

Sobota, 4. 5. start CR10 ter 16 km – začetek tekaškega tedena (Trail Week)

Nedelja, 5. 5. do četrtka, 9. 5. - PREDAVANJA IN DELAVNICE

Nedelja, 5. 5. do nedelje, 12. 5. – Waknu izziv – celotedensko tekmovanje v pohodih na Otliško okno za vsakogar.

Petek, 10. 5. starta najdaljših tekov: 160 km (18.00) in 100 km (24.00)

Sobota, 11. 5. starta 50 km (8.00) in 30 km (10.00)

Sobota, 11. 5. od 12.00 do 14.00 prihod najhitrejših tekačev na vseh razdaljah.

Sobota, 11. 5. od 14.00 do 21.00 prihod glavnine tekačev na vseh razdaljah.

UTVV, Boštjan Mikuž in Anja Klančnik

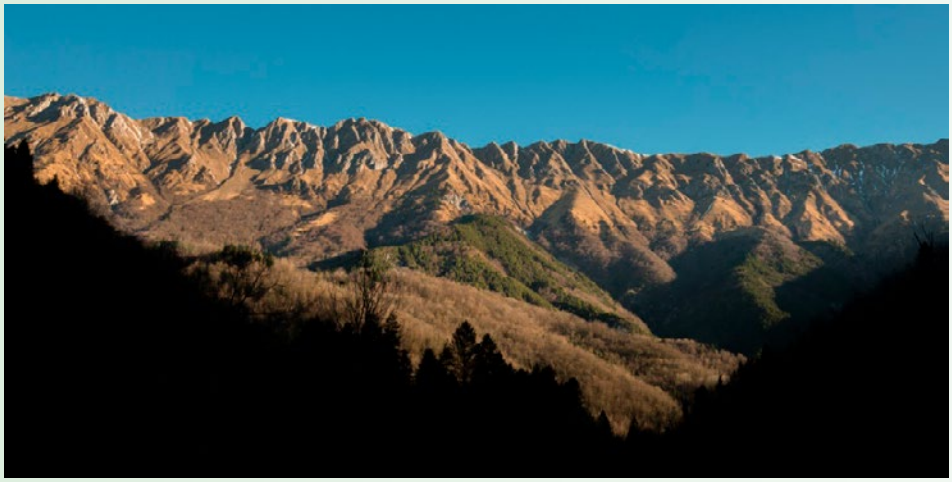
Tolsti vrh

Tokratni zimski vzpon Planinskega društva Vipava smo »opravili« na slovenski kulturni praznik, 8. februarja na 1715 m visok Tolsti vrh. Devet planincev našega društva se je od koče Na gozdu prek strmih južnih pobočij Tolstega vrha povzpelo na zasnežen vrh. Od tu se nam je razprostrl pogled na Storžič, celoten greben Košute, prek Karavank vse do Triglava, Blegoša in Porezna. V množici številnih pohodnikov smo po odpeti Zdravljici sestopili po razglednem in lepo zasneženem grebenu do koče na Kriški gori.

V spokojnem februarskem soncu smo se okrepčali z žganci, posladki in marsičim iz nahrbtnikov. Nadaljnji sestop po zaledeneli poti do izhodišča smo popestrili z »modrovanjem« in nabiranjem teloha.

Med zimo in pomladjo

V soboto, 23. marca 2019 smo se v okrilju PD Vipava podali na pot proti odročni in osamljeni Brinici.

Ta je s 1636 m najvišji točka Viškorške gore, grebena na južnem obrobju Julijcev tik ob meji s Slovenijo na italijanski strani. Pot nas je vodila iz Viškorše po vijugasti mulatjeri med gostim leskovjem, cvetočimi zvončki, telohom ... do Križa.

Stopali smo med kopnim in snegom. Da zime še ni konec, nas je opominjal pogled na severno stran grebena, ki je bil zasnežen in ves zimski. Tudi zato smo se z vrha Brinice na izhodišče vrnili po smeri vzpona, po bolj udobni in manj zasneženi južni strani.

za Planinsko društvo Vipava Oton Naglost

Novoletni dan na vrhu Plaza

Na novega leta dan se je že 25. leto zapored na vrhu Plaza zvrstila množica pohodnikov in pohodnic, tako mlajših kot starejših. Tam je mladinski odsek planinskega društva Vipava postavil šotor in prinesel vse potrebno za kuho čaja. Zvesti člani planinskega društva so preko celega dne delili topel čaj in ponudili nekaj sladkih dobrot, kot je to že v navadi.

Razvili so se prijetni pogovori v krogu domačink in domačinov. Preko celega dne se je na vrhu Plaza, za katerega se je potrebno iz Vipave povzpeti dobrih 400 višinskih metrov, zvrstilo več kot 200 ljudi. Veseli smo, da smo vam popestrili vaš izlet v naravo. Se vidimo ponovno, ko bo leto dni naokrog.

za PD Vipava Marko Puc

Otmarjeva pot ponovno navdušila

Kot je že v navadi, se na prvo soboto po svetih treh kraljih odpravimo na Otmarjevo pot, ki je posvečena pokojnemu gospodu Otmarju Črnilogarju, ki je bil vrsto let župnik v Podragi ter prvi predsednik planinskega društva Vipava in njegov pomemben član.

V mrzlem jutru smo se najbolj vztrajni že zbrali pri cerkvici sv. Urbana pred Podrago, kjer je uradni štart pohoda. Sprehodili smo se do župnijske cerkve v Podragi, kjer sta gospod Matej Nastran in gospod Tomaž Kodrič darovala sveto mašo za pokojnega Otmarja.

Po maši smo zagrizli v klanec proti cerkvici sv. Socerba nad Podrago, kjer nas po navadi pozdravijo prvi jutranji žarki izza Nanosa. In tudi tokrat smo ujeli pravi čas.

Pot nas je naprej vodila do sv. Ane nad Razguri in nato do Vrabč, kjer so nam domačini pripravili nekaj za pod zob, da smo laže nadaljevali našo pot, ki nas je zatem kmalu pripeljala do cerkve Marijinega darovanja na Taboru nad Vrabčami, kjer je tudi najvišja točka celotne Otmarjeve poti – 605m. Tudi tu nam prijazni domačini vedno na široko odprejo vrata in nas povabijo na topel čaj.

Nadaljevali smo proti Grižam in naši šesti cerkvici, ki je posvečena sv. Martinu. Tu je sledil krajši postanek pri domačinki, ki nas vsako leto pozdravi z obilico dobrot.

Od tu je sledil še spust na Štjak k sv. Jakobu in še zadnja »zakuska na poti« ter zatem spust med jesenskim listjem, v blatu in med vinogradi nazaj v Podrago.

Celotna pot premaga 30 kilometrov in 1170 višinskih metrov.

Vsako cerkev si tudi ogledamo ter v njej zapojemo pesem, ki veselo zadoni. Zatem nas je z duhovno besedo nagovoril gospod Matej Nastran, ki se je z nami odpravil na celotno pot.

Sledil je vzpon do sv. Tomaža pri Stomažu in nato spust v dolino Raše k sv. Antonu, ki slovi po izviru vode, ki se nahaja v notranjosti same cerkve.

Iz doline Raše nas je pot vodila naprej skozi gozd do ceste, po kateri smo nadaljevali pot do sv. Katarine nad Bogim. Tu je bil čas, da smo vzeli nekaj za pod zob tudi iz nahrbtnikov ter da smo se zbrali za skupinsko fotografiranje.

V Podragi smo pohod zaključili v dvorani krajevne skupnosti s toplim obrokom in ob obilici sladkih in slanih dobrot podraških gospodinj.

Zahvala gre prav vsem, ki so kakorkoli pripomogli k izvedbi pohoda, Krajevni skupnosti Podraga, posameznikom Lojzetu, Boži, Martini, Ireni za prigrizke na poti, ki pridejo še kako prav, gospodu Mateju Nastranu za duhovno besedo in vsem, ki nas vsako leto podprete, da soustvarimo nekaj lepega in dobrega, ki nas vse bogati.

za PD Vipava Marko Puc

Triglavca za vsakogar

Osvojiti Triglav ni vsakomur dano, veliko laže je osvojiti Triglavco. In čeprav je lahko dostopna, je skrita in skrivnostna. Spodmol Triglavca je bil prizorišče obreda rodnosti, v katerem so staroverci prosili božanstvo Devo za rodnost in zaščito žit pred negativnim božanstvom Moro. Obred so pripravili jeseni, ko je dozorelo zadnje žito. Starešina, ki je bil neke vrste sveti mož, je iz malhe vzel zrnje žit: pšenico, rž in ajdo in jih stresel v škavnico obrednega kamna. Štiri dekleta – svečenice so se postavila okrog kamna, si odvezala pasove iz praproti in jih položila preko kamna. Po molitvi, nekakšnih govornem ritual, je starešina z dvignjeno baklo zaokrožil okoli kamna. Posvečena praprot je

rodbino varovala pred nesrečo, boleznimi, naravnimi ujmami in lakoto. Zanimivost spodmola je s stropa viseči stalaktit, ki predstavlja Devača in stalagmit s ponvico, polno vode, ki predstavlja Devačo. Verjetno prav iz te praslovanske mitologije izhaja ime kraja Divača. Prav tako je na udeležence pohoda, bilo nas je kar 55, naredila velik vtis koliševka Risnik, ki se nahaja neposredno ob Divači. Udorica s strmimi stenami, ki je nastala s podorom stropa podzemne jame, je globoka dobrih 70 metrov, njen povprečni premer pa je 220 metrov. Vsa pobočja Risnika so stenasta, pod njimi pa so melišča, ki segajo do njenega dna. Na dnu je skrivnosten gozdiček belega gabra s kraterjem v sredini. Udeleženci smo okrog njega sklenili krog in se veselili posebne lokacije, enkratnosti dogodka in drug drugega. Posebnost udornice je ta, da zaradi temperaturne inverzije skupaj uspevajo sredozemske in alpske vrste, kar je v naravi velika redkost. V nadaljevanju smo si udeleženci raziskovalnega pohoda ogledali še manj znano, a zelo slikovito Divaško jamo. Na poti smo se naučili veliko novega o naravi, kraških pojavih in etnologiji. Novo pridobljeno znanje smo preverili ob povratku na zabavno nagradnem kvizu. Vremenska napoved za nedeljo, 7. aprila ni bila preveč ugodna, a deževati je začelo šele, ko smo se vrnili v Podnanos. Sreča je na strani pogumnih.

Marko Nabergoj

Vipavski gasilci smo vedno aktivni

Prostovoljno gasilsko društvo Vipava je imelo 9. Marca 2019 občni zbor, na katerem je bilo predstavljeno delovanje društva v preteklem letu in predviden program dela za tekoče leto. Občnega zbora se je udeležilo veliko članic in članov društva, župan Občine Vipava Goran Kodelja, predstavniki Gasilske zveze Vipava in GRC Ajdovščina ter gostje iz sosednjih in prijateljskih gasilskih društev, tudi iz Hrvaške.

V društvo je včlanjenih 112 članov, od tega je 53 operativnih članov, rezervnih operativnih članov ter pripravnikov, 11 gasilskih veteranov, 1 častni član, 8 pionirjev in mladincev ter 39 podpornih in drugih članov. V letu 2018 so se nam pridružili 4 novi člani, z gasilskimi častmi pa smo se poslovili od dveh dolgoletnih članov društva in gasilskih veteranov Jožeta Božiča in Davida Bodiroža.

V preteklem letu smo opravili preko dvajset uspešno zaključenih posredovanj: gašenje požarov v naravi, na stanovanjskih objektih, na sredstvih cestnega prometa, nudili smo tehnično in drugo pomoč, tudi ob vetrolomu, ter nekajkrat pomagali GRC Ajdovščina ob prometnih nesrečah. Poleg teh intervencij v občini Vipava smo nudili pomoč GZ Ajdovščina pri gašenju večjega požara pod Sinjim vrhom.

Naši operativni člani so se redno izobraževali in usposabljali v okviru društva, gasilske zveze in v izobraževanih centrih Uprave RS za zaščito in reševanje.

Na preventivnem področju smo izvajali predvsem razne prikaze gašenja s priročnimi gasilnimi sredstvi ter ročnimi gasilniki, predstavili smo opremo in prostore, s katerimi razpolagamo ter sodelovali pri izvedbah vaj evakuacije iz prostorov.

Gasilski veterani so se po svojih možnostih vključevali v redno delo in aktivnosti društva. Poleg tega so se udeležili tekmovanja s starimi gasilskimi črpalkami v Šoštanju ter izleta na Gorenjsko, ki ga je organizirala Gasilska zveza Vipava.

Člani društva smo se v preteklem letu srečali na občnem zboru, na praznovanju sv. Florijana, na gasilskem pikniku v začetku septembra ter pohodu na Nanos konec novembra. V mesecu juniju je potekalo tradicionalno srečanje s člani DVD Trnovec, s katerimi smo preživeli lep in sproščen dan.

V lanskem letu smo izvajali še stražo pri Božjem grobu v farni cerkvi ob velikonočnih praznikih, praznovali našega zavetnika sv. Florijana z udeležbo pri maši v farni cerkvi in na Sveti Gori. Udeležili smo se čistilne akcije, ki jo je organiziralo vipavsko turistično društvo, pomagali pri izvedbi proslave na Nanosu, izvedbi gorskega maratona Ultratrail, koncerta simfoničnega orkestra in opere v Vipavi, nudili pomoč pri čiščenju najvišjih oken cerkve v Logu, pomagali pri organizaciji nove maše domačina Štefana Naglosta in procesije na predvečer velikega šmarna v Logu. Pri prireditvi Vipavska trgatev smo izvajali rediteljsko službo, požarno stražo pri ognjemetu ter čiščenje prireditvenega prostora. Sodelovali smo pri Martinovem pohodu z lučkami po Vipavi, ki ga je organizirala OŠ Vipava ter pomagali turističnemu društvu pri postavitvi brunarice na Glavnem trgu pred božičnimi prazniki in pri blagoslovu konj na Štefanovo v Vipavi. Tudi lani smo v gasilskem domu postavili jaslice. Vsa gospodinjstva na območju, ki ga

pokriva društvo, so prejela gasilski koledar, gasilci pa smo ga pospremili z dobrimi željami ob prihajajočih praznikih in novem letu.

Društvo dobro sodeluje z Občino Vipava, civilno zaščito, krajevnimi skupnostmi na območju, ki ga pokriva društvo, vojašnico Vipava, ki nam v zimskem času nudi možnost brezplačne uporabe telovadnice, Gasilsko zvezo Vipava in Gasilsko reševalnim centrom Ajdovščina, sosednjimi in drugimi gasilskimi društvi, otroškim vrtcem in osnovno šolo v Vipavi, ustanovama CIRIUS in VDC Vipava, vipavskim turističnim društvom ter drugimi organizacijami in posamezniki.

V letu 2019 bomo še naprej izvajali svojo osnovno dejavnost - to so preventivne in operativne naloge zaščite, reševanja in pomoči, ki nam jih nalaga pogodba o opravljanju javne lokalne gasilske službe in zakonodaja s tega področja.

Skrbeli bomo za redno izobraževanje in usposabljanje operativnih članov.

Poleg rednega vzdrževanja gasilskega doma in okolice bomo nadaljevali z obnovo posameznih prostorov v gasilskem domu. V letu 2019 nameravamo generalno obnoviti sanitarije s pripadajočo infrastrukturo.

Na pomoč!

Anisa Žagar

Aktivnosti Društva upokojencev Vipava do sredine leta 2019

Spoštovane bralke in bralci, radi bi vas seznanili aktivnostmi Društva upokojencev Vipava.

Poleg izobraževalnega dela, ki smo ga opravili v torek, 16. aprila ob 18.00 uri v OŠ Draga Bajca v Vipavi skupaj s predavateljem varne vožnje POB iz Nove Gorice, namenjeno je bilo voznikom z daljšim voznišim statusom, se bomo v petek, 17. maja odpeljali na enodnevni izlet v Belo Krajino – natančneje v Metliko, kjer bomo prisostvovali tudi Metliški vigredi – znanemu krajevnemu prazniku.

Dobro sodelovanje z vipavsko šolo se kaže tudi s sodelovanjem osnovnošolcev s starejšo generacijo ob Zelemenjavi. To je priložnost, ko si izmenjamo sadike,

poklepetamo, nudimo eden drugemu nasvete in obudimo čas, ko se je sadilo in oralo malo drugače. Dogodek bo potekal na vipavski tržnici v petek, 10. maja z začetkom ob 17. uri.

Predlagamo, da bi ta dogodek postal naša letna spremljevalka.

Naši športniki se bodo v maju, tako kot vsako leto, udeležili športnih iger. Tokrat bodo potekale v Ajdovščini. V juniju pa bomo ob občinskem prazniku organizirali Mednarodni turnir v

balinanju. Naša ženska ekipa bo poleg domačih društev povabila tudi predstavnice iz Italije in Hrvaške.

Pomemben del naše dejavnosti je tudi letovanje. Letos bo med 5. In 12. junijem dvajset naših članov obiskalo Luko na Dugem otoku.

Posebno doživetje je tudi obisk Pristana in CIRIUS-a. V mesecu maju bomo obiskali njihove varovance in dogodek popestrili s kulturnim programom.

Na tem mestu bi se rada zahvalila našim dobrosrčnim prijateljem.

Vhod v prostore društva so nam polepšali Milan Poljšak, Rade Kusić in Jožko Ambrožič. Svoj delež pa bo prispeval tudi Ivan Rehar, ki nam bo brezplačno dostavil podstavek za cvetni aranžma.

Če ste osamljeni in si želite družbo ali se želite vključiti v katero koli dejavnost, so vam naša vrata vedno odprta.

Pričakujemo vas na sedeži društva, Glavni trg 1 v Vipavi vsak torek in sredo med 9. in 11. uro. Veseli vas bomo.

predsednica DU Vipava Mirjam Graovac

Ko se Lanthierijev park zbudi ob pol osmih zjutraj

Zadnje čase, točneje povedano, od oktobra 2018, se naše vipavske dame v zrelejših letih srečujejo v parku pred Lanthierijevem dvorcem vsako jutro točno ob pol osmih ter dan začnejo v športnem duhu. Pobudnica za jutranjo vadbo je bila gospa Katja Lampe, čisto na začetku je bilo šest udeleženk. Tako so se oktobra 2018 odločile, da bodo nekaj storile za

udeleženke jutranje vadbe pod grajskimi platanami

tudi psička Loli ne zamudi nobene vadbe obe fotografiji: Blaž Čermelj

svoje duševno in telesno zdravje. Gospa Pia Zavrtanik in gospa Mija Čotar sta prvi teden vodili telovadbo. Štiri udeleženke so kmalu zatem odšle na izobraževanje v Ljubljano, kjer so se seznanile s pravilnim izvajanjem vaj. Trenutno je 23 udeležênk, a upajo, da ne bo ostalo samo pri tem številu, njihov krog je odprt za vse ljudi dobre volje, ne glede na spol. Udeležba je za vsakogar prostovoljna in brezplačna.

Udeleženke so različnih starosti, med 53 in 85 let, so različnih poklicev in imajo tudi različne življenjske zgodbe, skoraj vse so Vipavke in vse združuje ena poglavitna misel: pozitivna energija v duhu in telesu. Vsako jutro si naše vipavske dame napolnijo pljuča s čistim kisikom; kot pravijo, delajo kombinacijo dihalnih in gibalnih vaj. Vadbo v parku ustavi samo zelo slabo vreme, sicer pa se držijo točno zastavljenega programa, vsak teden vodi vaje druga voditeljica.

Njihove vaje za razgibano telo potekajo po ustaljenem ritmu, vedno s pričetkom ob 7.30, vodenje vaj si med seboj izmenjujejo, običajno pa vodijo razgibalne vaje štiri voditeljice, ki se izmenjujejo iz tedna v teden. Ko se zberejo, sklenejo krog in se med seboj povežejo v pozitivnem duhu ter si zaželijo dobro jutro. Nato sledi jutranji tek ali hitra hoja po parku. Sledijo različne vaje za vrat, sklepe in ravnotežje, poimenovane 1000 gibov v pol ure, po zasnovi ruskega manualnega terapevta in zdravnika dr. Nikolaya Grishina. Te gibalne in raztezne vaje so primerne za vsakogar in trajajo pol ure. Vsaka udeleženka izvaja vaje po svoji moči in presoji, med njimi ni prostora za negativizem in kritiko, temveč gradijo svoje vaje tudi na psihološki osnovi. Po zaključku vaj se obrnejo proti vzhajajočemu soncu, priklonijo se k zemlji, sledi zahvala za vse dobro, spet sklenejo krog in si zaželijo lep dan. Samo po deževju se lahko zgodi, da jim blatna tla preprečijo izvajanje vaj v parku in se preselijo pod platane. Če je deževje le premočno, pa naše športne dame ne obupajo in tudi burja jim ne pride do živega. Takrat se preselijo v prostore vipavskega kulturnega doma in tam nemoteno izvajajo svojo posnemanja vredno vadbo. Vadijo vsak dan od ponedeljka do petka, razen ob koncu tedna in ob praznikih, ko se posvetijo svojim domačim in si malce oddahnejo.

Družbo jim dela simpatična psička Loli, ki je običajno tako zagnana, da priteče v park še pred svojo lastnico, gospo Valči, kateri veljajo vse čestitke, saj je kot najstarejša udeleženka pri svojih 85 letih občudovanja vredna in nedvomno velik zgled vsem, ki se imajo za 'prestare' za vadbo.

Tovrstna vadba je prijetno in koristno druženje, ki ni namenjeno zgolj upokojencem, čeprav so trenutno najštevilčnejši. Gre za medgeneracijsko druženje, pri čemer udeleženke ohranjajo dialog med sabo. Vsi vemo, kako je pomembno ohranjati pristen dialog, saj je ključ do povezovanja med ljudmi. Po sproščujočem in športnem začetku dneva si udeleženke izmenjajo svoje izkušnje in gredo vsaka po svoje, zadovoljne s svojo vztrajnostjo in prijetnim druženjem. Kot rade pristavijo: gre za spoštovanje, ki izhaja najprej do sebe pa do svojega bližnjega, za spoštovanje narave, pošten odnos do sočloveka in upoštevanje slehernega posameznika. In kot govori znani grški rek ''zdrav duh v zdravem telesu'', je gibanje in zdrav način življenja prava pot za ohranjanje kakovostnega življenja.

Udeleženke se iskreno zahvaljujejo gospe Pii Zavrtanik ter gospe Miji Čotar za posredovanje znanja in izkušenj pri izvajanju vadbe po vzoru 1000 gibov v pol ure. Nenazadnje gre zahvala tudi Občini Vipava, ki udeleženkam v slabem vremenu nudi prostore vipavskega kulturnega doma.

Njihovo vodilo je 's pozitivnim korakom naprej'. Naj bo to vabilo vsem, ki bi se jim radi pridružili, a morebiti še oklevate. Vesele bodo vsakega, ne glede na spol, ki je odprtih misli, ki bi se rad razgibal po svojih močeh in zmožnostih. Potrebujete le dobro voljo in športne copate. Lepo vabljeni!

Ingrid Patricia Boben

Vojak Josef Švéda na pokopališču v Vipavi

Imenujem se Karel Švéda in sem iz mesta Zábřeh, ki se nahaja na Moravskem v Češki republiki.

Približno pred 40 leti sem se začel ukvarjati s svojim družinskim drevesom, v katerem sem med drugim ugotovil, da je brat mojega očeta, torej stric, padel med prvo svetovno vojno nekje na fronti. Iz poizvedovanja med starejšimi člani družine je bilo ugotovljeno, da naj bi bil pokopan nekje v Beljaku v Avstriji. Na žalost osebni obisk tega mesta ni prinesel nobenih pozitivnih rezultatov, raziskovanje se je torej za nekaj časa ustavilo.

Šele ob koncu stoletja, ko se je začelo več govoriti o veliki vojni, sem se odločil, da napišem dopis v Vojaški osrednji arhiv v Prago, od koder sem prejel naslednje obvestilo:

»Vojaški osrednji arhiv Vaši prošnji ne more ugoditi, ker osebna mapa Josefa Švéde, roj. 21. 3. 1898, v naši zbirki ni ohranjena. Na osnovi podatkov v kartoteki padlih in umrlih pripadnikov avstro-ogrske vojske v 1. svetovni vojni pa vemo, da je topničar (vojak) Josef Švéda, roj. 1898 v Zábřehu na Moravskem, stanujoč prav tam, pripadnik poljskega topniškega polka št. 146, umrl 3. 11. 1918 v poljski bolnišnici št. 1398 v Vipavi, okrožje Postojna na takratnem Kranjskem (danes Slovenija). Pokopan je bil 4. 11. na pokopališču v Vipavi.«

S tem kratkim, vendar pomembnim sporočilom sem takoj razširil polje svojega raziskovanja, npr. s pismom v Državni vojaški arhiv na Dunaju, od koder so mi sporočili, da o Josefu Švédi niso našli nobenih zapisov. Drugo pismo s prošnjo za pomoč sem naslovil avtorjema knjige Soška fronta 1915–1917 – vodnik po krajih bojev vojakov iz čeških dežel, gospodoma Josefu Fučíku in Marku Pavlíku. Meni v veselje in po zaslugi njune pripravljenosti, sem dobil druge pomembne informacije:

»Enota, pri kateri je služil tudi Josef, torej poljski topniški polk št. 146, je bila na italijansko bojišče premeščena z ruske fronte šele spomladi 1918. V tem času so bili boji na soški fronti že končani in vojske so bile premeščene na Piavo. Josef je bil ranjen ali je zbolel (v družini izročilo pravi, da je zbolel za malarijo) pri splošnem umiku avstro-ogrske armade od Piave jeseni leta 1918. Definitiven konec bojev, do katerega je prišlo 4. 11. 1918, je vojski obeh strani doletel na istem prostoru, kot sta si stali

avtor članka med zadnjim peš obiskom, posneto 9. 7. 2018 pri Škofji Loki

križ, nameščen dne 11. 7. 2018, stota obletnica smrti

nasproti še pred letom dni. Zato so Josefa Švédo zdravili v poljski bolnišnici v Vipavi in pozneje je bil pokopan na tamkajšnjem vojaškem pokopališču.

Poljski topniški polk št. 146 je bil zaradi več reorganizacij, skozi katere je topništvo v času 1. svetovne vojne šlo, večkrat preimenovan. Prvotno je šlo za FHD 46 (poljska havbična divizija št. 46), od 4. junija 1916 je bilo ime spremenjeno na FHR 46 (poljski havbični polk št. 46), od 15. junija 1918 na FAR (poljski topniški polk št. 146).

Skoraj ves čas 1. svetovne vojne je bila ta enota del 46 FaBrig (46. poljske topniške brigade), ki je spadala k 46SchD (46. strelski diviziji). Le v obdobju od 15. junija 1918 je bila FaBrig dodeljena 33 ID (33. pehotni diviziji).

46 SchD je bila od avgusta 1914 vse do 16. marca 1918 napotena na vzhodno fronto, kjer je postopoma šla skozi vrsto vojaških enot. Na začetku leta 1918 je bila premeščena na italijansko fronto, kamor je prispela 5. aprila 1918. Tu je bila dodeljena 1. soški armadi, kjer je naprej postala del XVI. armadnega korpusa pod poveljstvom generala Rudolfa Králíčka, od 1. julija 1918 pa XXIII. armadnega korpusa, ki mu je poveljeval general Maxmilián Csicserics von Bascány, kjer je ostala vse do konca vojne.«

Kot je razvidno iz datumov rojstva in smrti Josefa, je bil vpoklican pri svojih 16 letih, torej kot mladoleten. Prihajal je iz kmeč-

polaganje šopka na pokopališču dne 4. 7. 2018 ob udeležbi g. Boštjana Ježa (drugi z desne)

ke družine in, kot je bilo takrat v navadi, je izhajal iz družine s 14 rojenimi otroki, odraslo dobo pa jih je dočakalo samo devet. Celotna velika rodbina Švéda prihaja iz severnega dela Moravske, dokazila o naselitvi imamo že iz leta 1619.

Da bi lahko še danes ohranili častен spomin nanj, sem stopil v stik z lokalnim uradom, ki mi je posredoval podatke o pokopališču, muzejih itn., kar nas je kar spodbudilo k obisku in nadaljnjemu sodelovanju. Tako že več kot 10 let prihajamo v Vipavo položit šopek rož Josefu na grob – dovolili smo si en grob določiti kot njegov, vgraditi križec z imenom, da ne bo brez imena. Priznam, da ne prihajamo le na grob, ampak tudi vsrkat ozračje preteklih dogodkov, spoznavat ta prelepi kraj, odlične ljudi, svobodo in veselje, ki iz njih prav sije. Slovenci, varujte si te svoje dragocenosti, zaslužite si jih.

polaganje šopka na pokopališču dne 6. 7. 2010

Zahvaljujem se prevajalcu dr. Petru Mainušu iz Brna za nesebično začetno pomoč, avtorjema knjige Soška fronta za posredovane informacije, mag. Boštjanu Ježu in njegovi družini iz Vipave za osebno sodelovanje in vodene oglede, družini Kobal, lastnikom avtokampa v Vrhpolju, za ponujeno prenočišče, storitve turističnih vodnikov, gostoljubnost.

Karel Švéda

Vipavsko srečanje pod Nanosom

Ali ste vedeli, da obstaja v naši dolini tudi skupina Vera in luč, ki je dejavna že več kot 33 let? Nanizala bom samo nekaj osnovnih informacij, da nas spoznate.

Vera in luč, ali na kratko VIL, je mednarodno duhovno gibanje, ki združuje osebe z motnjami v duševnem razvoju ali lučke, njihove družine, duhovnike in prijatelje, ki jim darujejo svoj prosti čas, svoje talente in ljubezen. Zaradi nesprejetosti, zapostavljenosti in potisnjenosti na rob družbe tudi v Cerkvi so se družine z otroki s posebnimi potrebami skupaj z Jeanom Vaniejem in Marie- Helen Mathieu po svetovnem romanju v Lurdu odločili, da se bodo srečevali v manjših skupinah v različnih državah. Kajti tudi drugačni so poklicani, da v globini zaživijo Jezusov nauk, prejmejo zakramente in postanejo vir edinosti za Cerkev in svet. In tako se je formirala naša vipavska skupina, ki je ena izmed devetintridesetih v Sloveniji in med najstarejšimi. Poslanstvo VIL je tudi oznanjevanje in delitev med vse, kar smo in kar doživljamo. Zato smo v mesecu februarju obiskali župnijo Podnanos.

Dan delitve in oznanjevanja v mesecu februarju nas je vipavske lučkarje peljal v župnijo Podnanos. Na mrzlo, vendar sončno jutro, nas je sprejelo župnišče že pred sv. mašo. Po celem mesecu smo se spet srečali z željo, da naše veselje, povezanost med seboj in Bogom delimo v naši najskrajnejši župniji, od koder prihajajo naše lučke, starši in prijatelji.

Že priprava na mašo je bila pestra in živahna. Kljub boleznim in zaprtim vratom so tudi naše domske lučke našle izhod in prišle na srečanje. Cerkev sv. Vida smo pripravili malo po naše: rezervirali nekaj klopi spredaj, obesili svojo zastavo in logotip, izpostavili sliko guadalupske Marije in razdelili naše pesmarice. Ob izhodu smo razpostavili nekaj naših izdelkov, zgibank in starih glasil Lučk.

Pokrižani z lurško vodo, z našo prižgano svečo smo v slavnostnem sprevodu ob petju lurške Ave, ave vstopili v cerkev. Visoko pod novo streho se je dvigal glas polne podnanoške cerkve. Naš lučkarski župnik g. Janez Kržišnik in domači župnik g. Tomaž Kodrič sta darovala sveto mašo s sodelovanjem vseh vipavskih lučkarjev in domačinov. Ob predstavitvi našega gibanja VIL in sodelovanju pri maši so domači verniki lahko doživeli naše iskreno pričevanje, kdo smo in zakaj smo poklicani v življenje. Ob oživljanju evangelija darovanja v templju smo bili kot na gledališki predstavi. Ob petju lučkarskih pesmih smo se preselili v muzikal. Pri pozdravu miru je celo cerkev razžaril plamen majhnih svečk. Cela župnija je dihala in sodelovala z nami. Iz srca smo prosili, se zahvaljevali in slavili Boga.

Zahvalili smo se prijaznim Šembidcem, ki so nas s tako odprtim srcem gostili v svoji sredi. Povabili smo jih, naj se po maši ustavijo pred cerkvijo in poklepetajo z nami na toplem pomladnem soncu. Bogata pogostitev se je nadaljevala v župnišču. Ob zvokih Damjanove harmonike smo se poslovili do naslednjega srečanja.

Ana Hlad

1. del

Carlo Goldoni v Vipavi

O italijanskem umetniku in njegovi povezanosti z Vipavo

Carlo Goldoni je bil eden izmed največjih italijanskih libretistov, pesnikov in dramatikov, sicer po poklicu odvetnik, pozneje celo diplomat v Milanu. Njegova največja ljubezen je bilo gledališče, kateremu se je povsem posvetil po vrnitvi iz Milana. Rojen je bil 25. februarja 1707 v Benetkah, od leta 1762 je bil direktor pariškega gledališča; napisal je preko 150 komedij, predvsem v beneškem dialektu, v italijanskem in francoskem jeziku. V svojih delih je predstavil življenje preprostih ljudi in beračev, prav s svojimi komedijami je Carlo Goldoni hotel izraziti svojo kritiko nad moralnostjo družbe tedanjega časa. Poročil se je leta 1736 z Nicoletto Connio, s katero nista imela otrok. V poznejšem obdobju svojega življenja se je preselil v Francijo, kjer pa tamkajšnje občinstvo ni sprejelo njegovih idej. Po neuspešnih poskusih uveljavitve v francoskem gledališču je na francoskem dvoru sprejel službo zasebnega učitelja italijanščine princese Adelaide, najstarejše hčerke kralja Ludvika XV. Leto pozneje, 1774, mu je bilo dodeljeno mesto zasebnega učitelja italijanščine tudi za obe sestri kralja Ludvika XVI, Clotilde in Elisabetto. S francosko revolucijo je prišlo do institucionalnega preobrata v Franciji; nacionalna konvencija je odpravila vse letne pravice plačila, ki so bile dodeljene s kraljevim odlokom in Goldoni je popolnoma obubožan umrl v Parizu 6. februarja 1793 v starosti 85 let; ob strani sta mu stala samo žena Nicoletta in njegov nečak Antonio.

Med njegova najbolj znana dela spadajo komedije: La locandiera (Točajka), Il ventaglio (Pahljača), La bottega del caffè (Trgovina s kavo), Il cavaliere giocondo (Veseli vitez), Le donne gelose (Ljubosumne ženske) ter številne druge. Prav njegovo delo Il cavaliere di buon gusto (Vitez dobrega okusa), ki je izšlo leta 1750, v Italiji sicer ni takoj doživelo pričakovanega uspeha, kot je zabeležil sam avtor leta 1787 v svojih Spominih (Mémoires), v katerih je nazorno opisal svoja potovanja ter doživljanja in razmišljanja o tedanji družbi. Prav to njegovo delo pa je zelo pomembno za nas Vipavce. Avtor se v tej komediji namreč dotakne Vipave in pove svoje doživljanje o njej in o življenju krajevnih gospodov.

Goldonijev oče Giulio (1683- 1731) je bil pomemben mož, kajti bil je osebni zdravnik grofa Francesca Antonia Lanthierija[1] (1662 – 1729). Ko je prišel v Vipavo, je bilo Carlu šele 19 let; bilo je v obdobju, ko so ga v 3. letniku študija izključili iz univerze v mestu Pavia zaradi neprimernega obnašanja. Takrat ni kazal tako resnega zanimanja za študij, kot se je od njega pričakovalo; veliko raje se je posvečal prebiranju gledaliških del različnih pomembnih avtorjev in gledališču nasploh. Slavni komediograf je svojo ljubezen do gledališča pripisoval vplivu svojega dedka, Carla Alessandra Goldonija, čeprav je njegov dedek umrl štiri leta pred Carlovim rojstvom in ga Carlo ni mogel osebno spoznati – čutil pa je, da je podedoval dedkovo gledališko ustvarjalno žilico. Zaradi različnih zapletov v zvezi s študijem, se je moral vrniti nazaj domov v Benetke. Študij civilnega prava je nadaljeval šele po očetovi smrti leta 1730 s podporo svoje matere Margherite Salvioni ter nekaterih sorodnikov (tri leta po odhodu iz Vipave). Iz samega obupa nad lastnim neuspehom je nekaj časa resno razmišljal celo o tem, da bi postal duhovnik. Sledilo je obdobje dveh let, ko je zaradi očetove službe potoval v različne kraje blizu nas, najprej v Videm (Udine), v Gorico in potem v Vipavo, kjer je ponovno odkril svojo ljubezen do lutkarstva. Prav na dvorcu Belvedere, ki ga danes poznamo pod imenom Dvorec Zemono, je Goldoni priredil lutkovno komedijo. Na dvorcu Zemono, takratnem Belvedere, je Goldoni med svojim bivanjem v Vipavi preživel največ časa.

Kmalu zatem ga je oče peljal v mesto Chioggia, od tam pa v Benetke, kjer se je Carlo pridružil gledališču in dokončno opustil misel na duhovništvo

Goldonijev obisk Vipave

Carlo Goldoni je kot mladenič spoznal Vipavo v vseh možnih oblikah, svoja doživetja pa je strnil v zelo natančnem opisu življenja in navad grofovske družine Lanthieri[2] v svoji knjigi Mémoires[3] (Spomini), ki jo je napisal v poznejšem obdobju svojega ustvarjanja, pri starosti 80 let. V tej knjigi opiše doživljanje Vipave, prebivalcev, dotakne se navad in šeg tukajšnjih ljudi, ne nazadnje pa podrobno opiše grajske pojedine, ki so bile prava paša za srce in oko. Takole jih opiše:

Tu sva (z očetom) preživela štiri čudovite mesece. V tem kraju se cele družine obiskujejo med seboj: starši, otroci, učitelji, služabniki, konji – vsi odpotujejo skupaj in vsi se nastanijo tukaj, enkrat obiščejo eno hišo, drugič naslednjo, tudi grof Lantieri, ki je bil slabega zdravja, je vse sprejemal, ni pa odšel nikamor. Njegova hrana ni bila preveč okusna, a je zelo obilna. Še sedaj se spominjam tipičnega kosila s pečenjem, kot se je postreglo po tedanji navadi: četrt ovna, srnje ali telečje prsi so služili za temelj, na njih pa so bili divji zajci ali fazani pa kopica rdečih in sivih jerebic, nato ključnači in drozgi; čisto na vrhu te piramide so bili še poljski škrjanci in žametne penice.[4]

Vse meso je bilo na hitro narezano in razdeljeno: najprej so bili ponujeni majhni ptiči, potem pa divjačina za rezanje na kose in tisti, najbolj požrešni so si privoščili kar najbolj debele. Na gradu so imeli tudi pravila, da pri vsakem obroku postrežejo s tremi juhami: z začetno juho, sledila je zelenjavna juha, ki so jo postregli s prvo jedjo; in s tretjo, ječmenovo juho med vmesnimi jedmi. Zadnjo so prelili skupaj z omako pečenke, in ta, kot so mi povedali, naj bi bila dobra za prebavo.

Vina so bila izvrstna. Imeli so neko rdeče vino, ki so mu pravili "naredi otroke" (Kindermacher, op. p.), kar je bil dober povod za sočne šale, ki so bile takrat v navadi.

Edino, kar me je res motilo, so bile zdravice, ki so se neprestano ponavljale. Na dan svetega Karla (4. novembra, op. p.) je tako veljalo najprej nazdraviti Njegovi cesarski visokosti in v ta namen je dobil vsak gost 'posodo' prav posebne vrste. To je bila neka steklena naprava, visoka en

čevelj (pribl. 30 cm, op. p.) in je bila sestavljena iz kroglic različnih velikosti, ki so se postopoma zmanjševale, razdeljene s cevkami, zaključevale s podaljšano odprtino, ki se je nadvse dobro prilegala ustom in iz katere je pritekla pijača. Napolnili so torej dno te naprave, ki se je imenovala glo- glo[5], nato pa so vrh približali ustom in začeli piti vino, ki je pritekalo po cevkah in kroglah in je ustvarjalo melodičen zven, tako da so vsi gosti istočasno priredili zelo prijeten koncert. Ne vem več, če imajo tam še te običaje. Vse se spreminja, morda so tam sedaj drugačne navade, ampak, če je v tistih krajih še kdo iz istih časov kot jaz, jim bo morebiti v veselje, da sem obudil spomin nanje.

Grof Lantieri je bil zelo zadovoljen z mojim očetom, zdravje se mu je izboljševalo in skoraj je okreval. Tudi do mene je bil zelo pozoren in da bi me razveselil, je dal prenoviti lutkovno gledališče, ki je bilo skoraj popolnoma zapuščeno, a z bogatim izborom lutk in okraskov. Takoj sem izkoristil priložnost in zabaval ljudi z uprizoritvijo dela nekega velikega moža, ki je bilo napisano prav za lutkovno gledališče, ''Kako je Herkules kihnil'' Piera Jacopa Martellija iz Bologne. (Mulic, 2011)

A tudi našim zabavam je prišel konec in grof Lantieri se je vedno bolje počutil, tako da je oče začel govoriti o vrnitvi nazaj domov. Predlagal mi je, da se vrnem z grofovim tajnikom, ki je vodil gospodarjeve zadeve. Oče mi je odobril petnajst dni dopusta, da odpotujemo z malim štirikolesnim vozom.

Najprej smo prispeli v Ljubljano, glavno mesto Kranjske ob reki Ljubljanici. Edino, kar je tam pritegnilo mojo pozornost, so bili izjemno lepi raki, veliki kot jastogi, dolgi približno en čevelj.

Od tam smo se odpravili v Gradec, glavno mesto Štajerske, kjer se nahaja zelo stara univerza z veliko več študentov kot jih ima Pavia, ker so Nemci marljivejši in resnejši od Italijanov. Prav rad bi pot podaljšal do Prage, a se nama je s sopotnikom mudilo; njemu po opravkih za svojega gospoda, meni pa zaradi očeta. Vrnila sva se po drugi poti in tako sva prepotovala Koroško, videla sva Trst, pomembno jadransko pristanišče, od tam sva šla mimo Ogleja in Gradiške. V Vipavo sva se vrnila dva dni pozneje, kot nama je bilo ukazano.

Takoj po mojem prihodu se je oče poslovil od grofa Lantierija, ki se mu je za zdravljenje bogato zahvalil z lepo vsoto denarja in s čudovito škatlo z njegovim portretom ter srebrno uro zame. V tistih časih je bil mladenič, kot sem bil jaz, lahko presrečen, če je imel srebrno uro! A sedaj je ne bi nosili niti lakaji.[6]

Ingrid Patricia Boben

Razlaga oznak:

1 grof Francesco Antonio Lantieri (1662 – 1729). Bil je intimen svetovalec države, kapitan v Gorici in generalni poročnik vojske. Njegov oče je bil Federico Lantieri in mati Dortohea della Torre. Bil je poročen z Caterino Huyn, s katero pa nista imela potomstva. Bil je zelo izobražen in napreden, diplomiral je iz civilnega in kazenskega prava leta 1684.

2 grofovska družina Lantieri de' Paratico, v poznejših stoletjih se je priimek zapisoval Lanthieri; korenine plemiške družine segajo v 16. stoletje.

3 Mémoires, Spomini, knjiga avtorjevih spominov je izšla v izvornem jeziku - francoščini avgusta 1787 pri francoski založbi Duchesine. Knjiga je bila prevedena v več jezikov, najprej v italijanskega, med drugim tudi v hrvaščino, iz katere izhaja tudi del prevoda odlomka Goldonijevih Spominov (prevedel dr. Franjo Ćale, l.1971), iz hrvaščine prevedla in priredila avtorica tega članka.

4 prevod iz francoskega izvirnika (preko hrvaškega) v slovenščino se v določenih segmentih razlikuje od italijanskega prevoda. Zaradi lažje interpretacije manjšega dela besedila, je nekaj povedi prevzetih iz dela avtorice Elene Mulic. (Mulic, Elena. Zgodovina in razvoj arhitekture in okolja Vipave ter Vipavske doline. 2011. -1.izd. Občina Vipava.)

5 glo- glo – to so bili posebni 'melodični' kozarci, ki so najverjetneje izhajali iz steklarne, ki je med leti 1722 in 1741 delovala v Trebuši. Posebno poimenovanje teh znamenitih čaš, iz katerih so pili grajski gostje družine Lanthieri, izvira iz posebnega zvoka, ki jih je proizvajala tekočina, ko se je pretakala po cevkah iz ene bule (krogle) v drugo.

6 lakaj –v plemiškem okolju uniformiran služabnik za osebno strežbo

--- nadaljevanje prihodnjič

Maasburgi in Vipava

1. del

Dnevnik neznanega zapisovalca

Novembra 2013 sem se oglasila pri mag. Marku Štepcu, vodji kustosov v Muzeju novejše zgodovine v Ljubljani in ga prosila za pomoč pri iskanju kakšne fotografije avstrijskega pisatelja Roberta Musila, ki je bil med I. svetovno vojno dvakrat v naših krajih. Prvič od srede novembra do srede decembra 1915, ko so njegovo enoto, 169. črnovojniški bataljon, poslali na Sočo kot okrepitev. Tu je Musil prvič izkusil grozote vojne, ki je sicer v svojih dnevnikih ni tematiziral. Opisal je prebivalce Črnič, ne da bi pri tem omenil, da je sam skupaj z nekaj oficirji prebival v župnišču. O tem je poročal tamkajšnji dekan, msgr. Alojzij Novak v svojih dnevniških zapisih, ki sta jih pod naslovom Črniška kronika, Frontno zaledje v Vipavski dolini med prvo svetovno vojno leta 2014 izdala Renato Podbersič ml. in Drago Sedmak. Tamkajšnje razmere je v tistih decembrskih dneh poslabšalo moreče vreme, nenehen dež in gosta megla. Vse je bilo polno blata in umazanije, kar je imelo za posledico nalezljiv mišji tifus (mišja pegavica).

Drugič je prišel Musil na Slovensko konec aprila 1917. Bil je dodeljen štabu 5. soške armade v Postojni, ki ga je vodil soški lev, kot so poimenovali generala Svetozarja Boroevića von Bojno. Musila so v Postojno premestili v času 10. soške bitke, tu je doživel tudi še zadnjo, 12. Ta je bila še posebej kruta, saj so takrat uporabili strupen kemični plin in z njegovo pomočjo dosegli t. i. kobariški čudež.

Ker v Muzeju novejše zgodovine ne hranijo fotografij z Musilom, sem se po nasvetu kolege Štepca obrnila na zgodovinarja Draga Sedmaka v Goriškem muzeju. Hitro in nekomplicirano sva se dogovorila za srečanje. Pokazal mi je veliko fotografij iz I. svetovne vojne in jih poznavalsko komentiral, vendar nama fotografije Roberta Musila, ki so jo potrebovali v Hiši književnosti v Münchnu za razstavo o Musilu, ni uspelo najti. Za konec me je

Spomenik madžarskemu bojevniku v Logu

kolega Sedmak prijazno povabil na »muzejsko« kavo iz avtomata, ki je bila – proti pričakovanju – izvrstna. Ko sva se vrnila v pisarno, mi je pred slovesom potisnil v roko knjigo v vinsko rdečem usnju. Platnice spredaj so bile v secesijskem slogu okrašene z zlatimi obrobami stiliziranih vejic. Vprašal me je, ali bi si hotela zvezek ogle-

dati. Seveda sem ga takoj odprla in uzrla besedilo v ročno pisani gotici. Moji radovednosti ni bilo ne konca ne kraja. Čigav je zvezek, za katerega se je po bežnem listanju izkazalo, da utegne biti dnevnik, ki se ukvarja tudi s soškimi frontami, kdo ga je pisal, kdo ga je muzeju kdaj dal? Na nobeno vprašanje nisem dobila odgovora. Pač pa sva se s kolegom Sedmakom dogovorila, da dnevnik vzamem s seboj v Ljubljano in se lotim transkripcije. Zaradi Sedmakovega zaupanja do takrat neznani kolegici – meni – je pozabi iztrgano pomembno pričevanje iz Vipave tistega časa

Prepisovanje dnevnika v današnjo pisavo je trajalo leto in pol. Kako to? Značilnost pisane gotice 19. stoletja je med drugim tudi ta, da ima pisava individualne posebnosti, je izpisana in zato težko berljiva. Kar me je pri mojem delu najbolj pestilo, pa je bilo, da nikakor nisem mogla ugotoviti avtorja dnevnika.

Skoraj polovica zapisov je v dnevniku namenjena romanom, ki jih je avtor prebral, druga polovica pa zapisom iz I. svetovne vojne. Prvi del je skoraj brez datumov. Tako ne moremo niti teoretično določiti časovnega začetka zapisov. Relativno pozno naletimo na tri datirane zapise. V prvem z dne 21. 9. 1909 je avtor v mrliški vežici nemškega pokopališča v Celju v svoj dnevnik zapisal štiri kitice od sicer šestih iz pesmi brez naslova, ki jih je našel v noveli Der Verkannte (Spregledani) dr. Carla Weichselbaumerja, ki je izšla leta 1836. Govorijo o smrti in spominjanju. Danes vemo, da je bila tistega dne v Celju pokopana piščeva sestra Helena.

Drugi zapis sega v leto 1912, ko je družina zopet enkrat obiskala Bled, kjer je pri prijaznih ljudeh v čudovitem okolju preživljala doživete počitnice.

Tretji zapis se nanaša na Log pri Vipavi. Tretjega 10. 1913 dnevničar zabeleži, da je z lovorjem okrasil spomenik huzarju Rostasu Palu, bojevniku 5. huzarskega regimenta, ki se je 3. oktobra 1813 junaško boril proti Napoleonovi vojski in padel. Spomenik so mu leta 1846 postavili soborci. V času fašizma je bil odstranjen ter ob 200. obletnici bojev 2013 obnovljen v skupni akciji Slovenije in Madžarske.

Kar se je dalo po prebiranju prvega dela dnevnika z gotovostjo ugotoviti, je bilo, da je zapisovalec izobražen v klasičnih jezikih (latinščina in grščina), da poleg materinščine obvlada še kakšen drug jezik, da ni antisemit, saj navaja in omenja dva nemška avtorja judovskega porekla, Ludwiga Börneja in Heinricha Heineja, ki sta morala v prvi polovici 19. stoletja zaradi političnih razlogov emigrirati v Pariz. Njuna dela so bila v Nemčiji prepovedana. Heine, ki je skoval izraz svetovna revolucija in je tudi preveden v slovenščino, je v Parizu nekaj časa celo prijateljeval s Karlom Marxom, vendar sta se pozneje razšla.

Dnevničar je prebiral tudi rimske in grške klasike, nemška velikana kulture in književnosti Goetheja in Schillerja in celo francoskega naturalista Emila Zolaja, ki je v svojih romanih obravnaval za tisti čas neobičajne teme: delavstvo, rudarje, beznice, prostitucijo. Zola se je v svojem odprtem pismu francoskemu predsedniku Félixu Faureju z naslovom J'Accuse (Obtožujem) z dne 13. 1. 1898, kjer je vladi očital antisemitizem, zavzel za Alfreda Dreyfussa. Jud in francoski častnik ter član generalštaba Dreyfus je bil po krivem obdolžen vohunjenja za Nemce in obsojen na dosmrtno ječo. Po nekaj sojenjih, zamenjavah vlad in letih v zaporu je bil Dreyfus končno pomiloščen.

V drugem delu dnevnika postane avtor zapisov bolj oseben. Oseben je že njegov šest stranski uvod v vojno, ki jo takoj označi za svetovno vojno, kar je bilo v tistem času naravnost neverjetno. Osrednji kranjski časnik Laibacher Zeitung se je še leta 1918, nekaj mesecev pred koncem vojne, spraševal, ali bi to vojno poimenovali vojno 1914 – kljub temu, da so od njenega začetka minila že 4 leta – evropsko vojno, veliko vojno, svetovno vojno, vojno ljudstev, vojno ras ali vojno front.

Za razliko od večine sodobnikov se dnevničar vojne ni ne veselil niti je ni opeval. Pač pa je precej natančno v svoji uvodni analizi stanja v našem delu Evrope od leta 1866 dalje komentiral politično-vojaško dogajanje v Habsburški monarhiji in Nemčiji. Način njegovega razmišljanja je na tej točki dnevnika dal slutiti, da bi zapisovalec utegnil biti oficir.

V tem delu dnevnika, kjer svoje zapise tudi datira, avtor omenja veselje Goričanov ob izbruhu vojne, ki ga tolmači z nezmožnostjo predstavljanja, kaj vojna sploh je. Opisuje vojake v Gorici: »Povsod vojaki v novih uniformah; videti je častnike, ki neutrudno hitijo – vsi veseli, kakor da se odpravljajo na ples!« Sina Fritza sredi avgusta 1914 pospremi na fronto z besedami: »Bog te varuj, moj ljubljeni otrok in kmalu se vrni zdrav domov« ter z mislimi: »Takšne blagoslovljene želje v tej uri naslavljajo milijoni globoko užaloščenih src na Vsemogočnega, ki jih ne more uslišati, saj je on ustvaril svet«.

Vojna je piscu čas, ko teče kri in se izgublja imetje. Zdi se nam, da avtor živi nekje na Goriškem, da je izobražen, kultiviran in razgledan, da ima sina Fritza in Willija, ki sta oficirja, da je Fritz poročen z Irmo, da sta nekaj časa živela v Trgovskem domu v Gorici, da hoče Irma v Maribor, kjer je njena mama in kamor se je kasneje s hčerko tudi preselila in tam rodila še sina. In da Willi boleha, da so ga iz vojske odpustili v enoletni dopust, ki ga preživlja v zdraviliščih.

Pisec ima ženo Roso, ki tudi potuje, včasih celo sama, kar je bilo takrat gotovo nekaj zelo nenavadnega. Ob začetku vojne sta oba sinova odšla vsak k svoji enoti, oba sta bila poslana na vzhodno fronto.

Willija se je v Krakovu po dolgi zaroki končno uspelo poročiti. Dovoljenje za to je dal dvor, izposlovala pa ga je nevestina

Spomenik na pokopališču v Vipavi

babica s pomočjo svojih zvez. Ob poroki je bila Willijeva zaročenka Douglas Maria de Courcy Mac Carthy prostovoljka, dodeljena Rdečemu križu na bojiščih.

Fritz na bojišču vzdržuje redne stike z družino in starši. Piše o priboljških in zdravilih, ki mu jih je žena Irma, roj. Adamovics, pošiljala na bojišče. Piše o vojnih razmerah, o bojujočih se Rusih. Za Ruse ugotavlja, da so trdni bojevniki in vešči orožja, kar se ne ujema z avstro-ogrsko propagando in splošnem mnenju o njih. Že takoj na začetku izrazi upanje, da bo vojne kmalu konec in da se vrne domov. Vendar tako ni mislil in upal samo Fritz, tako so mislili in upali vsi prostovoljci in vsi vpoklicanci po vsej Evropi, ki so bili prepričani, da bodo za božič že vsi doma.

Nenadoma pa ne starši ne snaha od sina oziroma moža ne dobijo nobenega pisma več. Očeta zaskrbi sinova usoda. Starša se odpravita na Dunaj. Oče po raznih ministrstvih išče sledi za izgubljenim sinom. Ne najde ga niti na seznamih pogrešanih. Preko Gradca, kjer imajo družinski grob, Maribora, kjer obiščeta snaho, vnukinjo in vnuka, in Ljubljane, kjer v garniziji oče sprašuje po izginulem sinu, se 17. 10. 1914 vrneta domov. Tu ju čaka pošta kadeta Vidriha, ki jo oče brez besed prepiše v svoj dnevnik: »Smatram za svojo dolžnost, da g. generala seznanim, da je Njihov g. ubogi sin nadporočnik dr. Maasburg dne 11. 9. padel na polju časti in preminil. Njegova poslednja želja je bila, da se njegove drage starše obvesti. Prosim, da prejmete izraze mojega najglobljega sožalja. S spoštovanjem Vidrih kadet l.r.« Oče ni komentiral sinove smrti. Tudi ni nikoli pisal o ženini ali svoji bolečini zaradi tragične izgube mlajšega sina, ki je zapustil mlado ženo, dve leti in pol staro hčerko Franzisko ter komaj leto dni starega sina Nikolausa. O težki izgubi, ki je doletela družino, je 24. 11. 1914 poročal mariborski list Marburger Zeitung. Beremo, da je bil nadporočnik Friedrich von Maasburg v Mariboru, kjer je z družino prebival, zelo priljubljen. V bitkah za Lvov, danes Lviv v Ukrajini, je zbolel, vendar si je toliko opomogel, da se je vrnil na fronto in tam padel. Vdova si od moževe smrti nikoli več ni opomogla in je umrla, stara šele 54 let.

Samo zato, ker je dnevničar hotel zabeležiti, da je sin padel, ni pa bil sposoben tega napisati s svojimi besedami in je dobesedno prepisal dobljeno pismo v dnevnik, danes poznamo njegovo identiteto. Pisec je general major c. kr. vojske v pokoju baron Johann von Maasburg iz Vipave.

prof. dr. Mira Miladinović Zalaznik

... prihodnjič Baron Johann von Maasburg iz Vipave

Članek je nastal v okviru projekta Kontemporalnost razumevanjskega konteksta ter izražanje osebne in družbene svobode št. J7-8283, ki ga financira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

Predstavljamo vam Vesele Vipavce in avtorico te pesmi gospo Ano Može

Gospa Ana Može (1886-1966), rojena Pavlin iz Radomelj pri Kamniku, se je leta 1906 poročila z znanim trgovcem in fotografom Ivanom Možetom (1876-1956) iz Vipave in sicer po posredovanju takratnega vipavskega zdravnika Pavla Kanca, ki je bil njen stric. Izhajala je iz premožne družine. Po končanem učiteljišču v Ljubljani se je poročila in se preselila v Vipavo. Njun dom je bila hiša na sedanjem Trgu Pavla Rušta št. 1.

V Vipavi smo jo poznali vedno kot »gospo Ano ali gospo Možetovo«. Bila je dobrega srca in med ljudmi zelo spoštovana. Veliko je brala, zanimala se je za literaturo in prijateljevala s tedanjim pesnikom Janezom Krhnetom iz Vipave in Franom Žgurjem iz Podrage, ki sta pogosto zahajala na obiske k Možetovim. Podarila sta ji tudi nekaj svojih pesmi. Gospa Ana se je tudi sama preizkusila v pisanju poezije.

Oba zakonca, Ana in Ivan Može, počivata na vipavskem pokopališču v družinskem grobu s starim kamnitim nagrobnikom. Najdemo ga za vhodom na pokopališče, desno pred pokopališko kapelo.

V Anini zapuščini se je našla tudi pesem Veseli Vipavci, ki nam jo je pred časom v rokopisu svoje babice posredovala njena vnukinja Ruth Markič iz Solkana. Prepoznala je njeno pisavo, zato lahko z verjetnostjo trdimo, da jo je napisala sama. V njej opisuje razpoloženje Vipavcev ob koncu prve svetovne vojne in pozneje ob »polomu« Italije leta 1943 (s temi besedami se je avtorica izrazila v izvirniku, op.p.), ko naj bi to pesem po vsej verjetnosti tudi zapisala.

V njeni pesnitvi so imenovani tudi zidarji, ki so vojašnico zidali in takratni možje, ki so imeli kaj besede v Vipavi. Med njimi omenja Josipa Petrovčiča, ki je bil vipavski župan do prihoda Italijanov v naše kraje. Opisane so tudi razmere ob koncu prve in druge svetovne vojne, glede na lokacijo vipavskih vojašnic, od koder je vojaštvo

bežalo in za seboj pustilo veliko zalogo hrane ter drugih potrebščin za življenje, ki so jih dobili tisti, ki so prej prišli do njih. Na koncu pa omenja še reveže, ki so takrat stanovali v starem farovžu. Ti pa niso dobili ničesar. Gospa Ana se socialne problematike tedanjega časa dejansko dotakne v samem zaključku te pesmi z besedami: »Da lakomnost res nima mej. Zato pa v starem farovžu bomo ostali, dokler nam bodo še kaj redke župe dali«.

V tej pesmi se zrcali podoba povojnega časa, tako prve kot tudi druge svetovne vojne, ko je ljudem primanjkovalo vse potrebno za življenje, tudi zato smo se odločili za objavo te pesmi v našem glasilu Vipavski glas. Tudi s tem prispevkom se bo lahko ohranil drobec naše preteklosti ne samo za danes, temveč tudi za jutri.

Gospe Ruth Markič pa se iskreno zahvaljujemo za posredovano pesem, ki jo je hranila v rokopisu njene stare mame Ane Može.

Viri:

- Može, Ivan. Gremo v trg: Vipava v prvi polovici 20.stoletja skozi objektiv Ivana Možeta: [razstavni katalog] / katalog uredila Metka Nusdorfer Vuksanovič. Nova Gorica: Pokrajinski arhiv, 2000.
- Fotografski material iz istoimenske knjige

Veseli Vipavci (narodna)

Doktor Pegan in Lampè,
slavljeno bod' njih ime!
ker kasarne naše sta zidala,
vam do d'narcev pomagala.
dvakrat že smo virbje[1] bìli,
ter si dedìščino delili.

Ker v kasarnah[2] so zakladi,
ki imajo vsi jih radi.

Ko so Avstrijo delili,
le nek'teri so dobili.

Vila Ana in Gradiše[3]
ter v trgu kake hiše,
rjuhe, posteljno perilo –
tja po hišah se je skrilo.
a Martinis[4], šef zdravnik,

Suh, domov je šel kot čik.
Zajc[5] kasarne zidal je,
revež je zapravil vse,
mi pa smo obogateli,
in prav dobro se imeli.

Res možak je bil Petrovčič[6],
ki je zbral potreben novčič,
da plačali smo dolgove,
ki ožulili še pozne bodo rodove.

Bog naj živi Angelja Terčelja[7]
in pa Šturca Jožeta Čermelja[8],
ki kasarne tam na Beli sta gradila,
zraven pa presneto malo zaslužila.

Kakor pa pred petindvajsetimi leti,
smo nosili tudi mi tržani[9a] hlače,
ne samo komunarji[9b] presneti.

Domov smo vozili na vse pretege,
z vozovi eni, drugi brez priprege.
tri dni smo noč in dan hiteli,
da plena bi čim več imeli (zajeli).
Dobil si vse, kar srce poželi:
vojaških čevljev, konjaka, masti,
kolesa sira, olja in zabele,
konserve[10] raznovrstne in sardele.

Rjuhe bele, zimske nogavice,
kožuhe, usnje, z volne rokavice.
odej in plaščev ter oblek,
nabral si lahko na pretek.

Ko smo z vsem se dobro naložili,
doma smo to in ono stvar poskrili,
ker lahko se sedaj zgodi,
da vrnit treba bo reči.

Mi imamo mirno vest,
ker prav poštena je posest.
Če kdo nam je kaj nevoščljiv,
ker ni dobil, pač sam je kriv.

Za konec naj navedem še besede,
ki jih izrekel revež je iz naše srede:
čim več imaš blaga, tem več želiš,
za mamonom[11] kar hrepeniš.

Bogati vsi bi radi bili
in revščine se iznebili,
res so milijone tam v kasarnah razdelili,
ubožci mi, občinski, nismo nič dobili.

So pravili: zdaj bomo vsi enaki!
nek'teri so zares verjeli.
O, bedaki!
Mi pa smo vedeli že prej,
da lakomnost res nima mej.
Zato pa v starem farovžu[12] bomo ostali,
dokler nam bodo še kaj redke župe[13] dali!

Razlaga arhaizmov:
1 virbje – simbol vrbja- metla, s katerim je avtorica najverjetneje izrazila svoje občutke pod vladanjem tuje roke na našem ozemlju; najprej ob koncu vladavine Avstro- Ogrske in pozneje pod fašistično Italijo.
2 kasarne – staro ime za vojašnice (it. la caserma, nem. Die Kaserne)
3 Gradiše - starinski, narečni izraz za vas Gradišče pri Vipavi
4- 6 priimki tedanjih veljakov oz. ljudi na pomembnih delovnih mestih
6 Josip Petrovčič, župan Vipave še pod avstro -ogrsko oblastjo do prihoda Italijanov v naše kraje.
9a tržani - prebivalci Vipave, staro poimenovanje prebivalcev trga, Vipave
9b komunarji – slabšalni izraz za birokrate, zaposlene na tedanji občinski upravi (it. Il comune)
10 konserve – starinski izraz za konzerve, konzervirano hrano, ki je bila običajno namenjena vojakom (it. la conserva)
11 mamon – svetopisemski izraz za pohlep, materialno bogastvo, personifikacija lažnega boga denarja, Mamona
12 farovž – stari narečni izraz za župnišče (nem. das Pfarrhaus); v času nastanka te pesmi je bila v starem vipavskem župnišču ubožnica, kjer so bili predvsem starejši ljudje. Pod fašizmom so jo imenovali tudi "la casa dei poveri" – hiša revežev.
13 celotna navedba 'dokler nam bodo še kaj redke župe dali' opisuje mišljenje revežev, da bodo raje ostali skromni (simbol redka župa – zelo skromen obrok).

Magda Rodman in Ingrid Patricia Boben

Hiša in trgovina družine Može v Vipavi

Okusi Vipavske 2019

Vipavska dolina je za marsikaterega obiskovalca najbolj prelestna prav spomladi, ko ozelenijo polja, sadovnjaki, ko so prva dela v vinogradih že opravljena in ko na obronkih zacvetijo češnje, ki slikajo razkošno podobo vipavske pomladi. V tem času pa vsako leto, tokrat že trinajsto po vrsti, Razvojna agencija ROD Ajdovščina v sodelovanju z vipavskimi vinarji in vrhunskimi kulinaričnimi mojstri pripravi najbolj okusen festival daleč naokoli, Festival Okusi Vipavske.

V mesecu maju, letos bo to v nedeljo, 12. in v ponedeljek, 13. maja med 15. in 21. uro, se dvorec Zemono spremeni v prizorišče, kjer najdejo svojo priložnost vinarji iz Vipavske doline. Kar 45 jih bo v okušanje ponudilo več kot 100 različnih vrhunskih vin. Gostujoči vinarji pa bodo letos prav posebna skupina tistih, ki so prišli iz tujine in so svoj prostor pod soncem ob svojih soprogah našli v naši deželi. Še več, tukaj pridelujejo izvrstna vina, ki jih bodo predstavili prav na Okusih Vipavske. Oba festivalska dneva pa bodo obiskovalci lahko spoznavali tudi druge okuse na tržnici vipavskih dobrot, kjer bo kar 16 ponudnikov predstavilo domače sire, mesnine, med, pecivo, olja, izdelke iz sadja in še kaj.

Posebno doživetje obiskovalce čaka v ponedeljek, 13. maja, ko bodo ob 12. uri v restavraciji dvorca Zemono pripravili posebno kosilo, ki ga bosta oblikovala dva izjemna hrvaška šefa v sodelovanju z našim Tomažem Kavčičem. Prvi šef bo prišel iz restavracije Pelegrini iz Šibenika, ki se ponaša z Michelinovo zvezdico, in

bo pripravil toplo predjed, drugi pa kuha v izvrstni restavraciji San Rocco v kraju Brtonigla v hrvaški Istri in bo tokrat pripravi dve hladni in eno toplo predjed. Naš mojster Tomaž Kavčič bo oblikoval fingerse, pozdrav iz kuhinje ter glavno jed in sladico. Na izjemno kulinarično doživetje lahko pridete po predhodni rezervaciji.

Na festivalski ponedeljek pa bodo ob 15. uri pripravili okroglo mizo na temo Povezave s turizmom in regionalnih razvojem, na kateri bodo sodelovali gostinci ter strokovnjaki s področja turizma in regionalnega razvoja.

Ponedeljkov večer bo zaznamovalo tudi dogajanje ob bogastvu okusov. Med 17. in 19. uro se bodo namreč nekaterim vinarjem pridružili tudi gostinci. Ob izvrstnih vinih bodo obiskovalci lahko okušali tudi dobrote Gostiln Termika, Arkade, Repovž, Tratnik, restavracij Kendov dvorec in Hit, predstavili pa se bodo tudi šefi iz Vile Podvin, s Sinjega vrha, Smrekarjeve domačije ter s turistične kmetije Saksida.

Še ena novost se obeta oziroma bo to prav posebna priložnost za mlade študente gastronomije in turizma od blizu in daleč. Na posebni strojnici se bodo izmenično predstavljali in ponudili svoje poglede na področji, ki sta in bosta tudi v prihodnje zaznamovali njihovo ustvarjanje in delovanje.

Pomladno razkošje vipavskih okusov pa bo med 22. aprilom in 19. majem posebej zaznamoval kulinarični mesec, v katerem sodeluje kar 18 restavracij Vipavske doline in obrobja. Pripravili so posebne festivalske menije, ki predstavljajo tako doživetje okusov domače kulinarike kot vrhunske pristope sodobnih kuharskih mojstrov. Tudi letos pa se bodo tej ponudbi pridružili tisti, ki pripravljajo najboljše sladolede v dolini.

Da bi povezali gostince in proizvajalce ter predelovalce živil, so konec februarja pripravili borzo lokalnih živil Vipavske doline. S svojimi učinki prispeva k trajnostnemu razvoju, spodbuja trajnostni gastronomski turizem in lokalno samooskrbo, povezuje podeželska in urbana območja, poudarja pomen prehrane za zdravje ter zagotavlja podporo malim in srednjim podjetjem. Prav slednje je posebna zgodba, ki se povezuje z zgodbo Slovenije kot evropske gastronomske regije 2021. Ta zgodba pa nas bo vodila tudi skozi letošnji kulinarični mesec.

Okusno, radoživo, prijazno in nepozabno dogajanje obeta letošnji festival vina in kulinarike Okusi Vipavske 2019.

Vse podrobnosti ter festivalski meniji so na voljo na spletni strani www.okusi-vipavske.si ter na fb strani festivala.

NN

Foto: arhiv ROD

Rozalija Zalka Pajntar, rojena Bratož

6. maj 1921 – 16. februar 2019

Zalka Pajntar je bila rojena v zavedni slovenski družini Bratoževih leta 1921 v Orehovici pri Podnanosu. Rojena je bila v tistem času, ko so ji vile rojenice v zibelko položile sliko požganega Narodnega doma v Trstu in nakazovale čase svinčenih oblakov, ki jih je že v pesmi Soči napovedoval pesnik Simon Gregorčič. Zalka še ni imela leto dni, ko so fašistične krogle, izstreljene in gole objestnosti, v Strunjanu med igro ubile dva otroka in jih več hudo ranile. Tega današnji apokaliptični jezdeci z one strani meje ne vedo več, ker jih zapušča spomin na tiste čase, ki smo si jih, ne samo Zalka, ampak vsi Primorci, dobro zapomnili. In še jih pomnimo.

To je bil čas, ko je Zalka začela hoditi v osnovno šolo, v kateri se je morala že v prvem razredu učiti izključno v tujem in ne v maternem jeziku. To je bil sicer omikani jezik Danteja Alighierija, vendar ponujen, bolje rečeno, posiljen slovenskim otrokom na povsem neomikan način, s palico, pljuvanjem otrok in psovkami. To ni bil več jezik, ki so ga primorski otroci z materinim mlekom vsrkavali vase že kmalu po rojstvu. Zalkin sošolec, kasnejši narodni junak Janko Premrl – Vojko, je že v šoli vidno kazal odpor proti načrtnemu potujčevanju otrok, ki ga je prinesla Gentilejeva šolska reforma.

Druga svetovna vojna, ki se je na Primorskem začela z že drugo zaporedno agresijo istih napadalcev na slovensko ozemlje, tudi to taisti jezdeci radi pozabljajo, je mladi Zalki povsem spremenila življenje in pahnjena je bila v vrtinec danes nerazumnih in tragičnih dogodkov, ki so jih povzročili tako fašistični kot nacistični okupatorji. Kmalu se je Zalka kot zavedna Primorka in Slovenka vključila v delo OF. Od hiše do hiše je zbirala hrano, obleke in sanitetni material za partizane, ki jih je takrat poosebljal neustrašni in od fašistov s tiralico in v zlatih lirah iskani Janko Premrl – Vojko, bratranec Zalkinega prvega moža Eda Žvanuta. Ko so fašisti celotno družino Žvanutovih zajeli in odpeljali, je Zalka po slučaju ušla ujetju. Vendar ne za dolgo. Kmalu so tudi njo zaradi izdaje zajeli in poslali v zapor v Trst, ki so ga upravljali jezuiti.

Po kapitulaciji fašistične Italije septembra 1943 (kako ironično – nekateri onstran meje ta dogodek imenujejo kar Arnistizio ali premirje) se je Zalka vrnila domov v upanju na boljše čase, ki pa se niso še takoj uresničili. Vrnil pa se ni Zalkin mož Edo, ki je na Sardiniji nesrečno umrl.

Nemška vojska se je ob prihodu namestila prav v Zalkini domači hiši in Zalka je bila kmalu zaradi pomoči OF in partizanom spet aretirana in ponovno poslana v Trst v zapor Coroneo, kjer so vladale nemogoče razmere z nenehnimi zasliševanji, neprestano lakoto, spanjem na slami in nenehnim bojem z boleznimi.

Vsa izstradana se je Zalka mesec pred koncem vojne vrnila domov. Kmalu je zasijala svoboda, ki jo je Zalka neskončno čakala. Petega maja 1945 se je z večino prebivalcev Vipavske doline udeležila slovesnosti ob ustanovitvi prve slovenske vlade v Ajdovščini. Besede o svobodi je Zalka ponavljala še dolgo zatem.

Svoboda je Zalki omogočila, da je začela v miru uresničevati svoje življenjske sanje. Leta 1946 se je poročila s Francem Pajntarjem, medvojnim komandirjem Severno primorskega odreda. Kmalu sta si ustvarila družino s hčerkama Ljubico (žal že pokojno) in Slavico ter s sinom Venčkom. Iz Nove Gorice se je družina Pajntarjevih preselila v Šempeter že leta 1955, kjer so si ustvarili nov dom. Z razdajanjem v družinskem krogu je Zalka najprej svojim otrokom in kasneje svojim sedmim vnukom in sedmim pravnukom poskušala dajati tiste vrednote, za katere je bila sama prikrajšana v svoji mladosti zaradi surovosti časa, v katerem je takrat živela.

Spoštovana Zalka, morda ste bili prav zato tako velika ljubiteljica rož, ker so vas rože s svojo lepoto in svežino spominjale na tiste lepe strani življenje, ki jih v svoji rani mladosti niste mogli imeti v taki meri, kot bi si želeli.

Gorazd Humar, Suzana Bratož

OSNOVNA ŠOLA
Draga Bajca
VIPAVA

Zelemenjava

KJE: Na tržnici v Vipavi

KDAJ: 10. maj 2019 od 16.00 do 18.00 ure

ORGANIZIRA: 5. razred OŠ Draga Bajca Vipava

ZELEMENJAVALO SE BO!

Na Zelemenjavi bomo menjali svoje **pridelke**, **sadike** domačih vrtnin, začimbnih, okrasnih rastlin in vsa njihova **semena, vrtnarske knjige, izkušnje** iz prakse.

Vabljeni!

Po veliki noči, ko običajno uživamo v dokaj klasičnih jedeh, prija nekaj manj tradicionalnega. Tokrat sem se odločil za enostavno sladico, ki ima sicer kar nekaj korakov, vendar pa je ni treba peči in pri pripravi katere lahko angažirate katerega koli člana družine. Vse kar potrebujete je par osnovnih sestavih in nekoliko več potrpljenja, saj si bo torta večkrat morala odpočiti v hladilniku. Ker je besedila za recept kar nekaj, si ga v celoti preberite na moji spletni strani

w w w . p e t e r b a j n o c i . c o m

JABOLČNI CHEESECAKE

SESTAVINE:
2-3 jabolka
60 g sladkorja
Cimet v prahu (po okusu)
6 g limoninega soka

90 g piškotov
35 g stopljenega masla

10 g lističev želatine
800 g kremnega sira
90 g sladkorja
4 vanilinega ekstrakta
10 g limoninega soka
300 g na pol stepene sladke smetane

3 jabolka
200 g breskovega soka
15 g želatine